PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 40 lir | Leto XXII. Št. 119 (6406) | TRST, petek, 20. maja 1966

12. JUNIJA UPRAVNE VOLITVE V NEKATERIH VAŽNIH MESTIH

Pričetek volilne kampanje v ozračju nerešenih vprašanj v vladni koaliciji

Različna stališča v zvezi z imenovanjem komisarja v deželi Doline Aoste - Danes kongres desničarske organizacije sodnikov - Pričetek pogajanj za delovno pogodbo kovinarjev

RIM, 19. — Večina strank je danes pričela volilno kampanjo za upravne volitve, ki bodo 12. maja za izvolitev novih občinskih in pokrajinskih svetov nekaterih važnejših občin in med njimi tudi Rima, Genove, Firenc, Barija itd. Volilna kampanja je važna, ker bodo med njo prišli predvsem do izraza odnosi med vladnimi strankami, kjer so se v zadnjem času pojavile napetosti in nesoglasja o bistvenih vprašanjih, tako da so se ponovno slišali celo glasovi o potrebi nove «verifikacije» vladne večine.

Demokristjani so začeli volilno kampanjo dokaj bučno. V Rimu je govoril tajnik stranke Rumor, v Firencah pa predsednik vlade Moro. Rumor je predvsem obravnaval vprašanja prestolnice, nato pa je ostro polemiziral s komunisti. Vendar pa je bil prisiljen dobršen del svojih izvajanj posvetiti obrambi pred očitki, da je KD kriva za zamude in počasnost pri izvajanju vladnega programa, za kar naj bi bila po njegovem krivda samo v objektivnih težavah.

Moro je v Firencah pozdravil novega demokristjanskega kandidata za županskо mesto prof. Bargeninija, ko je vodstvo krajevne stranke dokončno onemogočilo tradicionalno kandidaturo La Pire. Predsednik vlade je ugotovil možnost nadaljnjega razvoja izključno v politiki levega centra a tudi on je bil prisiljen zagovarjati vlado pred očitki o «previdnosti», neodločnosti» in «nemoči».

Za PSI je v Rimu govoril tajnik stranke De Martino, ki je ugotovil, da je treba naglo preiti k izvedbi vladnega programa zlasti glede petletnega načrta razvoja, reforme univerz, reforme bolnišnic in zdravstva ter zakona o urbanistiki. Osnovna zahteva socialistov ostanejo deželе, ki predstavljajo osnovo za reorganizacijo države. De Martino je ugotovil, da so meje levega centra, ki jih predstavlja značaj KD, ki vsebuje tudi centristične in umerjene težnje, da pa ni nobene druge možnosti, saj ni alternative na levici.

V Bariju je republikanec La Malfa dejal, da je vladna koalicija ponovno z velikimi težavami premostila važno razpravo o dogodkih na rimski univerzi. Vlada levega centra nima druge alternative, treba pa je priznati, da so v vladni večini obsežna področja starih in konservativnih stališč, ki so v globokem nasprotju z bistvom levega centra.

Danes je prispel iz Rima v Dolino Aosto podprefekt Marcello Parenti, katerega je vlada pooblastila kot izrednega komisarja, da skliče deželni svet. Spor o položaju v deželi Aosta je s tem imenovanjem stopil v izredno ostro razdobje, ki bo imelo nedvomne posledice tudi na celotno volilno kampanjo. Vlada in vse vladne stranke zastopajo stališče, da je dosedanji odbor ravnal protizakonito, ker ni sklical deželnega sveta, kar je zahtevala več kot tretjina svetovalcev. Prišlo je namreč do bistvenega premika v večini, ko sta socialistična svetovalca izstopila iz odbora in s tem ni bilo več dosedanje «frontistične» večine, ki so jo sestavljali poslanci KPI, francoske stranke Union Valdôtain in svetovalci PSI. Jeziček na tehtnici sta bila prav svetovalca PSI in je možna nova večina levega centra.

Odbor pa ni odstopil, temveč zahteva, da pride do razpusta deželnega sveta (podoben položaj je tudi v občinskem svetu) in do novih volitev. To utemeljuje, češ da so socialisti nastopili na volitvah z jasnim programom obnove stare večine, ki je vse do sedaj upravljala to področje, in da so kasneje bistveno spremenili stališče pod vplivom direktiv iz Rima.

Končno je prišlo do zaostritve položaja, ko so svetovalci PSI, KD in PLI čakali pred poslopjem deželnega sveta, ki pa so ga uradno zaprli in tako onemogočili vstop. Svetovalci levega centra in liberalci so se pritožili na vlado, ki je imenovala izrednega komisarja, ki naj skliče deželni svet.

Jutri bo v mestu Terracini prvi kongres Zveze italijanskih sodnikov — UMI, kateremu bo predsedoval tudi minister za sodstvo Reale.

Pred nekaj leti so bili vsi sodniki v Italiji vključeni v enotno Zvezo italijanskih sodnikov . UMI, kasneje pa je prišlo do razcepa in do ustanovitve Vsedržavnega združenja sodnikov — ANM. Organizaciji UMI so ostali zvesti predvsem višji sodni funkcionarji in predvsem sodniki kasacijskega sodišča, medtem ko so se v ANM zbrali predvsem mlajši sodniki, ki so naprednejši in bolj odprti za obravnavanje vprašanj na modernih osnovah. Desničarsko-konservativna UMI ima zato tudi znatno manj članov.

Ob tej ločitvi je prišlo do ostrih polemik, ki pa so se kasneje nekoliko umirile tudi zaradi notranjih trenj v okviru Vsedržavnega združenja sodnikov — ANM, tako da je predsednik tega združenja Berutti v zvezi s svojim stališčem ob primeru «Zanzare» odstopil. ANM ni uspelo izvoliti novega predsednika, ker so bila mnenja deljena in so nekateri člani organizacije napisali na volilne listke celo ime Sofije Loren. Zelo malo je verjetno, da bi se obe organizaciji sodnikov lahko spet združili, vendar bodo bodoči odnosi odvisni od stališč, ki jih bo UMI sprejela na jutrišnjem kongresu.

Jutri ob 11. uri se bodo na sedežu Confindustrie pričela pogajanja s sindikati kovinarjev o obnovitvi vsedržavne delovne pogodbe. Začela so se že pogajanja za obnovitev delovne pogodbe za kovinarje državnih podjetij. Jutrišnja pogajanja zanimajo okoli milijon uslužbencev zasebnih podjetij.

Predsednik Saragat se je vrnil iz Danske

RIM, 19. — Z Danske se je vrnil predsednik republike Saragat v spremstvu zunanjega ministra Fanfanija V skupnem poročilu o uradnem obisku predsednika republike Saragata je rečeno, da so se politični razgovori nanašali predvsem na vprašanja miru v varnosti in da so se strinjali glede odnosov do atlantskega zavezništva. Glede evropskega sodelovanja pa je Italija poudarila svoje znano stališče o evropskem sodelovanju, ki mora biti čim bolj odprto, medtem ko so Danci izrazili željo do sodelovanja v skupnosti. Končno so ugotovili tudi odličen razvoj dvostranskih odnosov.

VČERAJ NA GORIŠKEM GRADU

Prvi dan razpravljanja o sodobni poeziji šestih narodov srednje Evrope

Pozdravni govori goriškega župana Martine, predstavnika deželne uprave Giusta in drugih udeležencev - Gorica je vedno bila stikališče različnih kultur in narodov ter je odločena iti po poti mednarodnega sodelovanja in zbliževanja

Včeraj dopoldne se je začelo v dvorani deželnih stanov na goriškem Gradu štiridnevno zborovanje, ki nosi paslov «Sodobna poezija» in pri katerem sodelujejo pesniki, kritiki in esejisti šestih srednjeevropskih držav: Italije, Jugoslavije, Avstrije, Čehoslovaške, Madžarske in Južne Nemčije. Zborovanje je organizirala goriška revija «Iniziativa isontina» ob sodelovanju dežele Furlanija - Jul. krajina in mednarodne organizacije Unesco

Želja organizatorjev je, naj bi tej prvi manifestaciji te vrste sledile še druge, ki bi se ponavljale vsako leto tu v Gorici. Goriški Grad s svojo panoramsko lego na meji in z razgledom daleč preko nje, je kar najbolj primeren kraj za taka mednarodna kulturna srečanja in zato je zamisel vzbudila že na samem začetku zanimanje ter splošno odobravanje.

Ob določeni uri se je dvorana napolnila z delegacijami in predstavniki šestih držav. Med krajevnimi predstavniki smo opazili med drugimi zastopnika deželne uprave odbornika za kulturno dejavnost Bruna Giusta, dalje podpredsednika občinske skupnosti iz Ljubljane inž. Levstika, generalnega konzula SFRJ v Trstu dr. Janhubo in konzula Gačnika, deželnega odbornika Tripanija, in podpredsednika odv. Devetaga goriškega prefekta dr. Princivalleja, pokrajinskega predsednika iz Gorice dr. Chientarollija, predsednika trgovinske zbornice inž. Rigonata, župana Martino in več odbornikov, kvestorja dr. Guido, predstavnika karabinjerjev kap. Zilija, nadškofa je zastopal msgr. Velci itd. Avstrijo je med drugimi zastopal generalni konzul v Trstu dr. Fries in ministrski svetnik na Dunaju Hans Brunmayer, Madžarsko pa svetovalec veleposlaništva v Rimu Istwan Hóteny.

Zbrane goste je najprej v imenu goriškega mesta pozdravil njegov župan Martina, ki je med drugim poudaril novo vlogo Gorice, ki hoče biti odprto mesto za svoje sosede ter jim nudi roko prijateljstva. Zato je današnje zborovanje eden izmed najvažnejših dogodkov zadnjih let v Gorici ter so se nanj že dolgo pripravljali. Tu so se vedno srečavali razni narodi in kulture, ki so prihajale od vzhoda, iz Rima ali longobardska od Čedada. Zato ima Gorica značaj mesta «Mittelevrope» značaj srednjeevropskega stikališča teh narodov.

Govornik je omenil obe svetovni vojni z vsemi posledicami za Gorico, navedel je nekaj njenih zgodovinskih značilnosti, ter povabil zborovalce naj gledajo v prihodnost. Izrazil je prepričanje, da bo zborovanje prineslo važen prispevek pri zbliževanju in sodelovanju sosedov. Gorica noče povratka preteklosti, ampak želi odpreti v svojem življenju novo poglavje z navezavo vedno globljih stikov spoznavanja razumevanja s sosedi, v prizadevanju za gradnjo boljšega sveta.

Pozdrav deželne uprave je prinesel odbornik Giust, ki je poudaril važnost takih kulturnih izmenjav za okrepitev evropske ideje in miselnosti. Zato hoče dati tudi dežela svoj prispevek pri tem prizadevanju za kulturno in duhovno sodelovanje s sosedi. Omenil je tudi dosedanja srečanja v tem prizadevanju in želel zborovalcem mnogo uspeha pri njihovem delu.

Za predsedniško mizo so sedeli italijanski pesnik Giuseppe Ungaretti, Biagio Marin, Bruno Giust goriški župan Martina, odbornik De Simone in tajnik organizacijskega odbora Rocco Rocco.

Ta slednji je tudi pozdravil zborovalce in v svojem govoru poudaril važnost in pomen poezije pri zbliževanju narodov. Prav zato so izbrali poezijo kot glavno temo tega prvega sestanka srednjeevropskih narodnih predstavnikov. Ovira pri zbliževanju narodov ni v različnih narodnostih evropskega mozaika, ampak v izsiljevanjih za nadvlado na meji, ki jo posamezni narodi izmenoma izsiljujejo ali se ji vklonijo. Kultura je taka trenja vedno celo ublaževala

Gorica je danes, je poudaril govornik, kot je vedno bila, na enem takih mednarodnih križišč, na stični točki treh civilizacij. Tako stikališče je danes tu, na gradu, ki je priča takih trenj med narodi v stoletjih. Danes sprejema ljudi, ki so pripravljeni za duhovno in konstruktivno sodelovanje.

Za njim je pozdravil zborovalce Zlatko Gorjan, član jugoslovanske delegacije in predsednik mednarodne zveze prevajalcev. V imenu te zveze je pozdravil goriško pobudo za tako srečanje ter poudaril njegovo važnost. Stoletja so šla mimo, ko smo se poznali prav malo ali celo nič. Razdalje med nami so bile prevelike. In vendar so vsi narodi med tem gradili svojo kulturo. Toda svet koraka naprej in prej ali slej se bomo še bolj približali kot se približa človek človeku. Kulturna srečanja

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZARADI STAVKE POMORŠČAKOV

Mnogo ustavljenih ladij v angleških pristaniščih

Vlada se še vedno obotavlja glede napovedanih ukrepov

LONDON, 19. — Angleška pristanišča so zaradi stavke pomorščakov vedno bolj natrpana. Samo v londonskem pristanišču je danes ustavljenih 268 angleških in tujih ladij in njih število stalno narašča. Po mnenju strokovnjakov bo čez en teden stanje nevzdržno in pristanišča bodo morali zapreti za promet, če ne bo nastopila vojna mornarica. Voditelji sindikata pomorščakov niso danes ugovarjali odhodu treh vojaških ladij, polnih potrebščin za nekatere otoke ob škotski obali. Sindikati so dovolili tudi odhod ladje z 900 šolarji, ki so odšli na študijsko potovanje v Španijo in na Portugalsko. Potovanje so organizirali že pred dvema letoma. Predstavnik sindikatov je izjavil, da so odhod ladje dovolili, «da preveč ne razočarajo» šolarjev.

Vlada je danes razpravljala o stavki in še vedno razmišlja o možnosti izjemnih ukrepov, zlasti za oskrbovanje nekaterih otokov na Rokavskem prelivu.

Predsednik zveze britanskih ladjedelnic je izjavil, da ne ve, kako bo moč doseči konec stavke. Po njegovem mnenju so lastniki ladjedelnic ponudili pomorščakom največ, kar so mogli, upoštevajoč tudi dejstvo, da so dobički ladjedelnic nizki. Stavka se strnjeno nadaljuje. Zaradi stavke so danes nastale težave za raztovarjanje angleške ladje «Baltic Sun» v Londonu. Ladja je pripeljala tovor jajc in je zasidrana v pristanišču. Ko je posadka zapustila ladjo, so pristaniški delavci začeli razkladati tovor z zgornjega podpalubja. Ko so to končali, pa niso mogli nadaljevati dela, ker mornarji niso bili odprli spodnjega podpalubja. Angleški sindikalni pravilnik namreč prepoveduje, da bi neko delo izvršil nekdo, ki je vpisan v drugem sindikatu. Tako niso mogli pristaniški delavci končati dela, ker mornarji nočejo odpreti spodnjih prostorov.

DANES

Začela se je volilna kampanja, ki je v ozračju notranjih težav in trenj med strankami levega centra. Niso namreč brez utemeljitve očitki, da se razna vprašanja rešujejo zelo počasi in z velikimi težavami, ker desničarski krogi v KD skušajo vsak napredek zavreti. Med kampanjo bo nedvomno mnogo govora o položaju v deželi s posebnim statutom v Dolini Aosti, kjer se je razmerje sil spremenilo in dosedanji odbor nima več potrebne večine ter je vlada imenovala svojega komisarja, ki naj skliče deželni svet.

Medtem ko so partizanske enote v Južnem Vietnamu pomnožile svoje napade ob Hošiminhovem rojstnem dnevu, so se ponovili spopadi v Danangu, med katerimi je bilo pet mrtvih in okrog 70 ranjenih, ker so se spopadli vojaki generala Kija in oddelki odporniških vojakov. Zelo značilno pa je, da poveljnik Van Kao ni hotel izvršiti ukaza vojaškega policijskega poveljnika za napad na dve pagodi, v katerih so se zbrali uporniki. Van Kao je celo pribežal na sedež glavnega štaba ameriških mornariških strelcev. V mestu Hue, kjer imajo oblast uporniki, so streljali na letalo sajgonske vlade. V samem Sajgonu pa so bile protivladne demonstracije, ki so se ponovile tudi v srednjem Vietnamu. Prav tako je velikega pomena statistika izgub, ki kaže, da so že drugi teden zaporedoma ameriške izgube večje kakor izgube sajgonske vojske. Medtem je osvobodilna fronta sporočila, da je pripravljena vojaško pomagati protivladnim silam v Danangu in Hue. — Zaradi tajfuna je bil tudi včeraj «samo 29» letalskih ameriških napadov na Severni Vietnam.

Kitajski zunanji minister je včeraj med drugim izjavil, da Kitajska ne bo vstopila v OZN, dokler v Združenih narodih ne preneha ameriško nadzorstvo skupno s Sovjetsko zvezo, ter da je malo verjetno, da bi se izboljšali sedanji odnosi z Indonezijo, in končno, da bodo ideološka nesoglasja med Kitajsko in SZ sicer še trajala, «ne bodo pa škodovala sedanjim prijateljskim odnosom med narodi obeh držav».

V Angliji se nadaljuje stavka pomorščakov. V londonskem pristanišču je do sedaj ustavljenih že 268 ladij.

Francoski zunanji minister de Murville je prišel na obisk v Varšavo.

Med Indonezijo in Malezijo se bodo začela mirovna pogajanja «morda tudi v enem tednu», ki bi napravila konec triletnemu sovraštvu, kot je izjavil indonezijski zunanji minister.

Okvirni sporazum med zdravniki in ustanovami

RIM, 19. — Vsedržavni svet FNOM se bo sestal 25. maja, da razpravlja o okvirnem sporazumu, ki je bil sprejet danes med tehničnimi pogajanji med predstavniki zdravniških zbornic in INAM in ki se nanaša na normativna vprašanja. Okvirni sporazum je takoj nato odobril izvršni odbor FNOM. Pred sestankom vsedržavnega sveta bodo okvirni sporazum predložili v razpravo vsem pokrajinskim zdravniškim zbornicam.

Okvirni sporazum se nanaša na zdravniško knjižico, maksimum bolnikov na enega zdravnika, sekcijske komisije, osrednjo in pokrajinske komisije za nadzorstvo nad seznamom zdravnikov zavarovalnih ustanov, možnost izbire med sistemom «a notula» ali «quota capitaria», pravilnik, zdravniško varstvo ter na specialistično in bolniško zdravstvo.

Če bo vsedržavni svet FNOM odobril sporazum, bodo kasneje na ministrstvu za delo začeli pogajanja o ekonomskih vprašanjih.

Pred pogajanji o Maleziji

DŽAKARTA, 19. — Indonezijski zunanji minister Adam Malik je izjavil, da sta Indonezija in Malezija uradno sklenila začeti mirovna pogajanja. Dodal je, da je pripravljen odpotovati tudi jutri na sestanek z malezijskim ministrskim podpredsednikom Razakom. Malik je dodal: «Jaz sem sprejel in oni so uradno sprejeli. Ne vemo, kje bodo razgovori in kdaj, toda pogajanja za konec triletnih nasprotij med našima državama bodo kmalu, morda tudi v enem tednu. To je odvisno od Malezijcev. Res je tudi, da smo bili v neposrednem stiku in če bi dobil vabilo, bi lahko odpotoval tudi jutri.» Zatem je Malik izjavil, da nima posebnega razloga, da bi izbiral eno mesto ali drugo, poudaril pa je, da bi bil Bangkok lahko primeren sedež za pogajanja za obe strani. Na koncu je izjavil, da niso postavili nobenega pogoja.

BUDISTI SE ŠE VEDNO UPIRAJO KIJEVI VLADI

Včeraj je bil v Danangu nov spopad med sajgonskimi in uporniškimi vojaki

General Kao ni hotel nastopiti proti upornikom in se je zatekel v ameriško oporišče - Protivladne demonstracije v Sajgonu - Poziv narodnoosvobodilne fronte prebivalstvu Dananga in Hue

DANANG, 19. — Preteklo noč so bili v Danangu novi spopadi in danes so uvedli policijsko uro, ki traja vseh 24 ur dnevno. Poveljnik prvega zbora general Van Kao ni hotel izvršiti ukaza vojaškega policijskega načelnika, naj bi s svojimi vojaki napadli dve pagodi, v katerih so se zbrali uporniki.

Istočasno se je vnel spopad med vojaki generala Kija in oddelki uporniških vojakov, ki branijo predel mesta, kjer so pagode. Streljanje je trajalo dve uri. Se prej so uporniki streljali na letalo sajgonske vojske, ki je letelo nad glavno pagodo; letalo pa ni bilo zadeto. Kmalu nato so sajgonski vojaki začeli streljati na uporniški džip, ki je bil namenjen h glavni pagodi. Slišalo se je streljanje strojnic in lažjih topov. Močno streljanje je trajalo eno uro, pozneje pa je počasi pojenjalo. Ni znano število žrtev. Govori se, da je bilo pet ubitih in da je v bolnišnicah okoli 70 ranjenih.

General Van Kao je pribežal na sedež glavnega štaba ameriških mornariških strelcev na letalskem oporišču v Danangu, kamor je bil pred njim zbežal tudi general Dinh. General Kao se je pogovarjal v tem oporišču s sajgonskim ministrom za obrambo, ki je v vsej naglici prišel iz Sajgona v Danang. Pri pogovoru je bil navzoč poveljnik ameriških mornariških strelcev general Lewis Walt.

Nekaj ur po končanem streljanju je polk padalcev zavzel z dvema tankoma položaje okoli največje pagode v Danangu. Budistični bonci so tedaj prišli iz pagode, da bi se pogajali s častniki. Neki častnik je z zvočnikom pozval upornike, naj se umaknejo. Stanje je zelo napeto. Zvečer se je zdelo, da je general Kao še vedno poveljnik prvega taktičnega področja, čeprav je še vedno na sedežu ameriškega glavnega štaba. Baje noče zopet prevzeti svojega mesta v Danangu. Poveljnik policije polkovnik Loan je bil sklenil začeti takojšnjo akcijo proti upornikom v Danangu, ki so se zbrali v pagodah. General Kao pa ni hotel sodelovati s svojimi vojaki pri tej operaciji in se je umaknil. Zatrjuje se, da je minister za obrambo, ki je prišel nujno v Danang, potrdil generala Kaa kot poveljnika. V ameriških vojaških krogih v Hue pa pravijo, da ga je nadomestil njegov pomočnik, general padalcev Dong. Naj bo kakor koli, je dejstvo, da ni prišlo do napada na pagode, čeprav so sajgonski mornariški strelci in padalci se vedno razmeščeni okoli pagod, ki so središče protivladnega odpora.

Iz Hue poročajo, da so tam streljali na sajgonsko izvidniško letalo, ki je trosilo letake nad mestom. Z letaki so pozivali prebivalstvo, naj bo zvesto sajgonski vladi. Streli iz strojnic niso zadeli letala. Zvedelo se je, da so budisti vrgli preteklo noč nekaj bomb proti katoliški vasi Fu Tan v predmestju Hue. Bombe so eksplodirale na grobu očeta bivšega predsednika Diema, ni pa bilo žrtev. V Hue se začenja čutiti gospodarska blokada, ki jo je uvedla sajgonska vojska. Mesto je skoraj brez bencina in nafte in 500 vozačev tovornjakov je zaradi tega brezposelnih. Če se bo blokada nadaljevala, bo električna centrala, ki deluje na nafto, prenehala čez deset dni delovati.

V Sajgonu je policija sinoči razgnala protivladne demonstrante. Veliko število budistov je demonstriralo proti posiljatvi sajgonskih vladnih čet v srednji Vietnam. Izrekali so podporo upornikom v Hue in Danangu. Budistični voditelj Tič Tam Giac je pozval vse budistične voditelje pri južnovietnamskih vojaških enotah, naj začnejo 24-urno gladovno stavko iz protesta proti vojaškemu nastopu v Danangu. Budistični voditelj Tič Tam Cao pa je poslal osebno pismo generalu Kiju in ga pozval, naj bo zmeren v zvezi s sedanjo krizo. Pismo je poslal iz Coloma ba, kjer je na mednarodni konferenci budizma. General Ki je poslal pismo tudi budističnim voditeljem v Sajgonu s pozivom, naj prepričajo svoje pristaše v Danangu, da dosežejo umik uporniških čet iz pagod. V svojem odgovoru pravijo budistični voditelji, da so pagode kraj molitve in zatočišča za sopatriote in za nacionaliste, ki jih ogroža Ki.

Kar se tiče bojev z osvobodilno vojsko, so danes javili, da je polk osvobodilne vojske napadel položaje južnovietnamske vojske v bližini demilitariziranega področja. Izjavljajo, da gre za «velikopotezno operacijo, da se proslavi 76. rojstni dan Hošiminha». Izvedli so istočasno dva napada ter obstreljevali položaje sajgonske vojske z možnarji, nato pa jih napadli s pehoto. Nadaljujejo se tudi ostri boji v džungli v gorovju blizu Hon Nong Bonga med partizani in ameriškimi vojaki.

Po poročilih ameriškega poveljstva so že drugi teden zaporedoma ameriške izgube večje kakor izgube sajgonske vojske. V tednu, ki se je končal s 14. majem, je imela ameriška vojska 86 mrtvih, 566 ranjenih in tri pogrešane. Med sajgonsko vojsko je bilo 72 mrtvih in 19 pogrešanih. V istem času je po sajgonskih poročilih padlo 988 partizanov, 192 pa jih je bilo ranjenih.

Tajfun «Irma», ki pustoši po severnih področjih Severnega Vietnama, ne dopušča nadaljevanja ameriške letalske ofenzive nad Severnim Vietnamom. Zaradi tega so v zadnjih 24 urah izvedli samo 29 napadov.

Severnovietnamski voditelji so ob Hošiminhovem rojstnem dnevu ponovili, da so odločeni boriti se proti ameriškemu napadu. Severnovietnamska tiskovna agencija javlja tudi, da so ujeli enega ameriškega pilota, čigar letalo je bilo sestreljeno. Agencija javlja, da so do se. daj sestrelili nad Severnim Vietnamom 1052 ameriških letal.

Radio narodnoosvobodilne fronte je v oddaji, namenjeni prebivalstvu v Danangu in v Hue sporočil, da je osvobodilna fronta pripravljena vojaško pomagati protivladnim silam, ki se borijo proti režimu generala Kija. Radio je pripomnil: «To je lepa priložnost za sile in patriote, ki se protivijo Kijevi kliki, da nastopijo in da zmagajo.» Radio je pozval prebivalstvo obeh mest, naj poveča svoje uporniško gibanje proti generalu Kiju.

Indira Gandi o atomski bombi

NOVI DELHI, 19. — Predsednica indijske vlade Indira Gandi je davi izjavila, da ni nobene spremembe v indijski jedrski politiki. «Naše stališče glede tega, je dodala, je bilo jasno določeno od vsega začetka. Želimo povečati naše znanje, kar se tiče uporabljanja jedrske energije v miroljubne namene, in nismo menjali tega stališča.» Nekemu časnikarju, ki je pripomnil, da bi Indija mogla izdelati jedrsko bombo v osemnajstih mesecih za manj kakor štiri milijone dolarjev, je Indira Gandi odgovorila: «To je smešno. Ta bomba bi stala mnogo več in na vsak način bi bila njena cena previsoka za minimalen prestiž.»

Rodezija

NEW YORK, 19. — Predstavnik Ugande je na današnji seji varnostnega sveta izredno ostro obsodil politiko britanske vlade glede Rodezije. Obtožil je Wilsona dvojne politike in je dejal, da afriške države nimajo več zaupanja v sposobnost Velike Britanije, da bi ostala nepristranska med črnci in belci. Pozval je varnostni svet, naj odobri načrt resolucije afriških držav, ki zahteva od Velike Britanije, naj s silo stre Smithov režim.

Jordanski predstavnik je pozval Veliko Britanijo, naj odkrije svoje karte in predloži načrte za konec upora v Rodeziji. Francoski delegat je ponovil stališče svoje vlade, t. j. da je Rodezija vprašanje, ki se tiče izključno Angležev. Razprava se bo nadaljevala jutri popoldne.

KINŠASA (bivši Leopoldville), 19. — Kongoški parlament je danes odvzel Combeju parlamentarno imuniteto. Za ta sklep je glasovalo 79 poslancev, proti njemu pa 9. Parlament se je sestal na zahtevo predsednika Mobutuja, ki je bil poslal poslancem pismo, v katerem obtožuje Combeja, da v Evropi nadaljuje svojo protidržavno dejavnost.

S TISKOVNE KONFERENCE D. BLAGOJEVIĆA

Pred sestankom Tito-Naser-I. Gandi O strukturi izvoza iz SFRJ v Italijo

Zaključni rimski razgovori o ovirah za izvoz mesa - Pogajanja z Vatikanom Sporazum s SZ za izmenjavo v vrednosti 2,6 milijarde dolarjev do leta 1970

BEOGRAD, 19. — Zastopnik državnega tajnika za zunanje zadeve Dušan Blagojević je na današnji redni tiskovni konferenci obvestil novinarje, da so dosegli soglasje o potrebi in koristnosti tristranskega sestanka Tito-Naser-Indira Gandi in da se trenutno posvetujejo o določitvi ustreznega datuma in kraja sestanka.

V zvezi z vestmi nekaterih agencij iz Rima, da so pogajanja o ureditvi odnosov med Jugoslavijo in Vatikanom praktično končana, je Blagojević dejal, da se pogajanja za ureditev odnosov z Vatikanom nadaljujejo, in je izrazil upanje, da bo v kratkem o tem lahko podrobneje poročal.

Na vprašanje, kaj se pričakuje od razgovorov jugoslovanske delegacije pod vodstvom tajnika Snuderja v Rimu, je Blagojević dejal, da je smoter razgovorov proučitev vprašanj izvoza mesa in goved iz Jugoslavije v Italijo po omejitvah, ki jih je Italija po sklepu evropske gospodarske skupnosti uvedla za uvoz mesa in goved iz drugih držav. Blagojević je izrazil upanje, da se bodo v razgovorih našla za obe strani ustrezna stališča, tem bolj, ker cene jugoslovanskih izdelkov niso vzrok tem omejitvam.

Iz nadaljnjih izjav zastopnika državnega tajništva je razvidno, da Jugoslavija zelo aktivno sodeluje v pripravah za drugo svetovno konferenco o trgovini in razvoju. Na zadnjem sestanku sveta konference o trgovini in razvoju so zastopniki 77 držav v razvoju izdelali program priprav, ki med drugim predvideva sklicanje ministrske konference omenjenih držav. Konferenca je bila zadnja faza o pripravah teh držav, ki zajemajo razne oblike predhodnih posvetovanj. Zadevni stiki z zainteresiranimi državami so v teku, a predlog za sklicanje ministrske konference uživa podporo številnih držav v razvoju.

Zvezni tajnik za zunanjo trgovino Nikola Djuverović in sovjetski minister za zunanjo trgovino Nikola Patoličev sta podpisala danes v Beogradu trgovinski sporazum za dobo od leta 1966 do 1970, ki predvideva trgovinsko izmenjavo v vrednosti 2.6 milijarde dolarjev. Ob podpisu sporazuma je minister Patoličev izjavil, da obseg sporazuma še vedno ni v skladu z možnostmi in željami obeh držav. Po njegovem mnenju so namreč možnosti za trgovinsko izmenjavo in razvoj gospodarskega sodelovanja večje, kot jih sporazum predvideva. Tudi Nikola Djuverović je ugodno ocenil razgovore in podpisani sporazum ter dejal, da se obseg določene izmenjave lahko občutno preseže, če med jugoslovanskimi in sovjetskimi podjetji pride do širšega sodelovanja.

Državni tajnik za zunanje zadeve Habib Burgiba jun., ki ga je danes popoldne, skupno s soprogo sprejel predsednik republike maršal Tito, je pred odhodom iz Beograda na štiridnevni obisk v Slovenijo ocenil dvodnevni pogovor z državnim tajnikom Markom Nikezićem kot pozitiven, spodbuda in zadovoljiv. Poleg proučevanja vprašanj s področja dvostranskih odnosov, pri katerih je bila posvečena posebna pozornost krepitvi dvostranskih odnosov, so po besedah Burgibe opravili pregled mednarodnega položaja in so pri tem ugotovili podobnost pogledov posebno glede vprašanj, ki se nanašajo na države v razvoju.

Burgibo in njegovo soprogo so na ljubljanskem letališču v Brniku pozdravili podpredsednik republiškega izvršnega sveta Beno Zupančič ter člana sveta Majda Gaspari in Drago Tlis. Habib Burgiba se je nocoj sestal v Ljubljani s slovenskimi kulturnimi delavci. Med bivanjem v Sloveniji bosta Burgiba in njegova soproga obiskala Kranj, Bled, Velenje in Novo mesto.

Na današnji tiskovni konferenci na novosadskem velesejmu je italijanski veleposlanik v Beogradu Roberto Ducci med drugim dejal, da se je v prvem trimesečju letos v primerjavi z lanskim letom izvoz prehrambenih izdelkov v Italijo povečal za 8,8 milijona dolarjev. Trgovinska izmenjava med obema državama je presegla lansko za 280 milijonov dolarjev. Tako je Italija zavzela drugo mesto med kupci jugoslovanskih izdelkov. Na tiskovni konferenci so med drugim jugoslovanski diplomati opozorili na vsestranske možnosti razširitve izmenjave in poslovnega tehniškega sodelovanja z Jugoslavijo. Med drugim je bilo izraženo mišljenje, da bi Jugoslavija lahko priporočila italijanskim kupcem pšenico, zatem raznovrstne sire in proizvode iz konoplje. Posebno panogo sodelovanja pa predstavlja turizem. Zastopniki italijanskega veleposlaništva so poudarili nadalje, da so italijanske tvrdke na novosadskem sejmu sklenile dobre posle.

Iz Rima pa poročajo, da so se v italijanskem ministrstvu za zunanjo trgovino končali danes razgovori o uvozu mesa in goved iz Jugoslavije v Italijo. V krogih jugoslovanske delegacije se poudarja, da so bili razgovori zelo konstruktivni in da so se dogovorili, da se nadaljujejo, ko bodo pristojni vladni organi proučili predloge in priporočila obeh delegacij.

B. B.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 20.4, najnižja 16.9, ob 19. uri 19.4; zračni tlak 1013.8 stanoviten, vlaga 62 odst., brez vetra, nebo eno desetino pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 16.5 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 20. maja
Bernard
Sonce vzide ob 4.29 in zatone ob 19.34. Dolžina dneva 11.05. Luna vzide ob 4.26 in zatone ob 19.56
Jutri, SOBOTA, 21. maja
Feliks

VAŽEN KORAK PRI IZVAJANJU DEŽELNEGA PROGRAMA

Deželni odbor predložil svetu zakon o ustanovitvi deželne finančne družbe

Začetni kapital družbe bo znašal tri milijarde lir, ki jih bo prispevala dežela iz svojega letošnjega proračuna

V preteklih dneh je deželni odbor predložil deželnemu svetu zakonski osnutek, s katerim se dežela pooblašča, da da pobudo za ustanovitev finančne družbe. Zakonski osnutek sta pripravila predsednik Berzanti in odbornik za industrijo in trgovino Marpillero in ga je v potankostih opredelil deželni odbor na svojih zadnjih sejah. Ta zakonski osnutek predstavlja izhodiščno točko za stvarno uresničenje v letošnjem letu ene izmed najbolj važnih programskih obveznosti, ki jih je sprejel odbor na osnovi sporazuma med štirimi strankami leve sredine. Pri tem je dežela upoštevala, da je javni poseg potreben, ko ne more zasebna pobuda sama zagotoviti zadovoljive ravni gospodarskega razvoja na določenem področju. Zato hoče izkoristiti dežela gibčno orodje, kot je n. pr. finančna družba, ki bo ob zasebnih gospodarstvenikih pospeševala nastajanje in širjenje industrijskih in gospodarskih podjetij v deželnem okviru. Gre pri vsem tem za rešitev, ki bo omogočila sosreden napor pri izvajanju zasebnih in javnih pobud. Namen družbe bo predvsem ta, da bo dobavljala potrebni kapital za vpeljavanje novih podjetij ali pa za tehnološko presnavljanje ali razširjenje že obstoječih podjetij. S tem bo zagotovila družba «potisno» silo posameznim podjetjem, ki ne bi zmogla same od sebe doseči finančne in proizvodne učinkovitosti.

Namen «finančne družbe za gospodarski razvoj dežele Furlanije-Julijske krajine», kot jo imenuje zakonski osnutek, je ta, da bi nadomestila pičle možnosti finansiranja na področju, kjer je nastajanje hranilnih vlog počasno in kjer smo priča tudi nekakšni lenivosti kapitala, pri njegovem nalaganju v krajevne industrijske dejavnosti. Poleg tega je namen družbe, da usmeri zasebne naložbe nasproti tistim sektorjem, ki so bolj važni za racionalno gospodarsko načrtovanje.

Ker pa ne izvira pomanjkanje novih pobud le iz pomanjkanja denarja, marveč tudi specializirane tehnične in upravne delovne sile, bo finančna družba dajala poleg denarne tudi upravno, tehnično in trgovsko posvetovalno pomoč. Predvsem bo družba sama skrbela za raziskave na industrijskih področjih, ki preživljajo težave in za katera bi tehnične preureditve in spremembe v obratih lahko ustvarile nove perspektive.

Zakonski osnutek deželnega odbora še ne ustanavlja finančne družbe, marveč določa vrsto pogojev, ki jih bo morala dežela upoštevati, ko bo uresničila to pobudo. Do prave ustanovitve finančne družbe pride kasneje po odobritvi tega zakona na osnovi člena 2458 civilnega zakonika, ki govori vprav o družbah z udeležbo države in krajevnih uprav. Nova družba bo torej zasebno-pravna ustanova, ki bo torej s pravne strani enaka vsem družbam, ki delujejo na gospodarskem torišču.

Za uresničenje svojih namenov bo lahko družba udeležena s svojim kapitalom v drugih družbah, ki bodo delovale na industrijskem in trgovskem torišču in ki bo izvajala svojo dejavnost v skladu s smotri gospodarskega načrtovanja. V pravilniku družbe bodo morali predvsem pribiti načelo, da bo morala imeti dežela v novi družbi večino kapitala, tako da bodo lahko druge gospodarske in finančne ustanove ter razni zavodi in družbe dosegli le do največ 49 odstotkov družbene glavnice. Družba bo morala biti predvsem udeležena s kapitalom v malih in srednjih podjetjih, in sicer največ do 35 odst. njihovega kapitala. Ta udeležba pa bo lahko dosegla 49 odst., če jo bodo spoznali za velike važnosti za deželo. Iz tega se vidi, da hoče napraviti dežela iz finančne družbe močno spodbudno silo.

Na podlagi člena 2458 civilnega zakonika bo deželni odbor imenoval predsednika in podpredsednika upravnega sveta kakor tudi predsednika nadzornega odbora. V družbah, v kateri bo finančna družba udeležena s svojim kapitalom, pa bo morala biti zastopana v upravnih svetih in nadzornih odborih sorazmerno s svojim kapitalom. Družba bo lahko izvajala svoje premoženjske in denarne operacije z izjemo zbiranja prihrankov (vlog). Zakonski osnutek vsebuje tudi predpise o finančni dotaciji, ki jo bo dežela namenila družbi. Začetna dotacija družbe bo znašala tri milijarde lir, in sicer iz proračuna za leto 1966. Za naslednja tri leta bo lahko dežela namenila družbi največ po dve milijardi lir na leto.

Sedež družbe bo v Trstu in pričakuje se, da bo njen predsednik kak furlanski socialist, podpredsednik pa kak tržaški demokristjan.

Vprašanje sen. Vidalija glede gradnje tovarne za velike motorje

Senator Vidali je poslal ministroma za trgovino in industrijo ter za državne udeležbe pismeno vprašanje, s katerim želi vedeti, če so resnične govorice, ki so se razširile v Trstu, da ima neka velika monopolistična industrija namen zgraditi v našem mestu novo tovarno za izdelovanje velikih motorjev. Senator Vidali želi tudi vedeti, če je res, da so se že začeli razgovori za gradnjo nove velike tovarne na kraju, kjer je sedaj ladjedelnica Sv. Marka, ki naj bi nadomestila sedanje ladjedelsko podjetje, ki deluje v okviru državnih udeležb.

Senator Vidali pravi v svojem vprašanju, da so te vesti povzročile veliko zaskrbljenost za usodo ladjedelnice Sv. Marka. Tržaški delavci in sindikalne organizacije z zadovoljstvom sprejemajo vsako pobudo za gradnjo novih industrijskih obratov v Trstu, vendar pa nasprotujejo vsaki nameri, da bi gradnja zasebne tovarne nadomestila kakršno koli industrijsko dejavnost v okviru državnih udeležb in še posebno največjo tržaško ladjedelnico. Zato, pravi senator Vidali, je potrebno, da oba ministra pojasnita, kaj je pravzaprav res v teh govoricah.

Deželna skupina KPI ostro kritizira delo deželnega odbora

V torek 17. t. m. se je sestala skupina komunističnih deželnih svetovalcev in proučila položaj v zvezi z delovanjem deželnega sveta ter deželnih organov. Po izčrpni diskusiji je skupina ugotovila, da je po ustanovitvi odbora leve sredine nastalo v zakonodaji nevarno mrtvilo, ki pomeni resno grožnjo deželni avtonomiji in rešitvi najbolj perečih in važnih vprašanj.

To mrtvilo se izraža v popolnem pomanjkanju stvarnega demokratičnega načrtovanja. Izraža se tudi v pomanjkanju pobud deželnega odbora nasproti osrednji vladi in vsedržavnemu načrtovanju.

Velika pomanjkljivost je tudi v tem, da se ni odbor po dveh letih še zganil, da bi se dežela okoristila s členom 50 deželnega statuta, ki predvideva posebne ukrepe v prid prebivalstvu dežele. Odbor obravnava razna vprašanja fragmentarno, tako da se ne reši nobeno. Zaradi tega se dogaja, da pride do pristranskih pobud, kot je na primer zadnji zakon o šolskih infrastrukturah, na katerega podlagi pojde javni denar v prid zasebnim konfesionalnim ustanovam. Zlasti pa je resna koncesija, ki jo je dal predsednik odbora monopolističnemu podjetju Pertusoli, za rudniške raziskave pri Rabliju, čeprav so delavci s svojo nepopustljivo borbo izločili prav ta monopol.

Zato bo dala skupina KPI pobude, da bi se deželna avtonomija zares uresničila ter da se bodo reševala razna vprašanja, kot so gospodarsko in urbanistično načrtovanje, kmetijstvo, šolstvo, socialno skrbstva delovnih množic, vprašanja slovenske narodne manjšine, krajevne uprave in uveljavljenje člena 50 statuta.

Zborovanja KPI

Drevi ob 20.30 bo na sedežu sekcije KPI «Vostok» javno predavanje, na katerem bo govoril Emilio Semilli o sporu med zdravniki in bolniškimi blagajnami ter vlado in o zdravstveni reformi v Italiji, kot jo predlagajo komunisti.

Ob isti uri bo v Ljudskem domu v Trebčah govoril dr. Karel Siškovič o stališču KPI do socialistične združitve. Predavanje prireja trebenska sekcija KPI.

PODPISANE POGODBE

V CRDA bodo gradili 6 ladij za Jugoslavijo

Združene jadranske ladjedelnice bodo zgradile šest ladij za jugoslovansko trgovinsko mornarico. Po pogodbah, ki so bile pravkar podpisane, bodo CRDA v svojih tržaških obratih zgradile dve 24.000-tonski tovorni ladji za «Atlantsko plovidbo» iz Dubrovnika in štiri 7500-tonske linijske enote za reško Jugolinijo. Na obe ladji za dubrovniško podjetje bodo namestili Fiatove pogonske stroje z zmogljivostjo 12.000 KS, na enote v gradnji za Jugolinijo pa prav tako Fiatove stroje, vendar z manjšo zmogljivostjo 10.500 KS.

Planinski večer v Gregorčičevi dvorani

Slovensko planinsko društvo Trst priredi danes 20. t. m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani zadnji planinski večer, na katerem bodo podelili pokal in kolajne društvu in skupinam, ki so zmagale na planinsko - orientacijskem pohodu ob 20. obletnici društva. Predvajali bodo tudi filme letošnjih smučarskih tekem ter filme in diapozitive članov.

TRAGIČNI DOGODEK NA PROSEKU

Otročiček se je med spanjem zadušil z ovratno verižico

15-mesečno dekletce se je med spanjem obračalo, pri čemer se je verižica zapletla v posteljno mrežo in jo stisnila okrog vratu - Dekletce je umrlo med prevozom v bolnišnico

Petnajstmesečni otrok se je včeraj popoldne zadušil z verižico, ki jo je nosil okrog vratu. Usodna nesreča se je pripetila v stanovanju zakoncev Siviz v Ul. San Nazario 34 na Proseku. Okrog 16. ure je 19-letna mati Silvana položila svojo 15 mesecev staro hčerkico Claudio v otroško posteljico in naprosila 46-letno mater Giuseppino Emili, ki stanuje prav tam naj pazi na spečega otroka.

Usoda je hotela, da se je zlata verižica, ki jo je imela Claudia okrog vratu, zapletla v mrežo otroške posteljice in ko se je otrok premaknil, mu je verižica stisnila vrat in ga dušila. Dve uri kasneje se je Emilijeva zavedla, da otrok težko hrope in prihitela k posteljici. Opazila je, da je Claudia že vsa zabuhla in da je s težavo dihala. Hitro je odpletla verižico in poklicala pomoč. Nekaj minut kasneje je Silvana Siviz z otrokom v naročju stopila v rešilni avto RK, ki je oddirjal proti bolnišnici. Toda med prevozom je nesrečni otrok izdihnil.

V bolnišnici je dežurni zdravnik pregledal trupelce in ugotovil dolgo plavkasto zarezo po sprednjem in stranskem delu vratu male Claudie, ki je izdihnila zaradi zadušitve. Trupelce so prenesli v mrtvašnico, kjer je na razpolago sodnim oblastem. O usodnem dogodku vodijo preiskavo agenti s komisariata na Opčinah.

S strehe je padel

V Križu, kjer je na strehi neke stavbe postavljal strešni žleb, se je včeraj popoldne hudo ponesrečil 42-letni zidar Angelo Chenda iz Ul. delle Cave 28 Ko je izvrševal svoje delo, je nenadoma izgubil ravnotežje in padel z višine štirih metrov. Pri padcu si je Chenda zlomil levo nogo, se pobil po hrbtu, desnem stopalu in gležnju. Z rešilnim avtom so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico in ga sprejeli na ortopedski oddelek. Chenda se bo moral zdraviti 20 dni.

Študentje dramatike z univerze v Kansasu pri predstavi «Švejka»

Zadnji dve predstavi «Dobrega vojaka Švejka» v Kulturnem domu, sinočnja in predsinočnja, sta privabili toliko gledalcev, da so zasedli vse prostore v parterju in na balkonu, nekateri pa so morali celo stati. Zabave in smeha je bilo na pretek, pa tudi aplavzov po vsaki sceni, ki so si jih naši igralci in prvi med njimi Edvard Martinuzzi v vlogi Švejka, tudi zaslužili.

Med sinočnjimi gledalci je bila tudi skupina sedmih ameriških visokošolcev z univerze v Kansasu, ki obiskuje oddelek za govorništvo in dramatiko. Skupina, ki jo vodi prof. William Kuhlke, je že dalj časa na študijskem potovanju po vzhodni Evropi in je doslej obiskala številna kulturna središča na Poljskem in na Češkoslovaškem, trenutno pa se mudi v Jugoslaviji, kjer je že bila v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani, od koder bo odpotovala še v Romunijo. Študentje, ki so vsi iz zadnjih letnikov ali pa tudi že absolventi, si povsod ogledujejo gledališke predstave, navezujejo stike s posameznimi gledališkimi kolektivi, se z njimi razgovarjajo, povsod pa tudi sami nastopajo s prikazom ameriške zgodovine kot se odraža v ameriških gledaliških delih.

V Trst so prišli iz Ljubljane nalašč zato, da si ogledajo predstavo našega gledališča. O njej, kakor tudi o posameznih igralcih, so se zelo laskavo izrazili, navdušeni pa so bili tudi nad Kulturnim domom, katerega so si ogledali, kolikor jim je dopuščal čas. Po predstavi jih je v salonu za igralce pozdravil upravnik gledališča prof. Rauber, pa tudi sami so izmenjali nekaj misli s člani našega gledališkega kolektiva. Zvečer so se vrnili v Ljubljano.

Drevi ob 20.30 bo v Slovenskem klubu v Ul. Geppa 9

OTVORITEV RAZSTAVE GRAFIK

akademikov akademije za likovno umetnost v Ljubljani. Razstavljali bodo Jesih, Pengov in Zajec.

Vljudno vabimo k številni udeležbi.

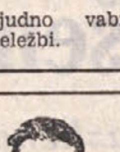

Prosvetno društvo «Ivan Cankar»

Danes, 20. t. m. ob 20.45 bo v društveni dvorani predaval Mario Magajna o krajih napovedovanega izleta. Predvajani bodo barvni diapozitivi.

Slovensko gledališče v Trstu
V KULTURNEM DOMU
V soboto, 21. maja ob 21. uri (okoliški abonma)
V nedeljo, 22. maja ob 16.30

JAROSLAV HAŠEK
DOBRI VOJAK ŠVEJK
veseloigra v treh dejanjih
Po dramatizaciji E. F. BURIANA
priredil BRANKO GOMBAČ
Prevod: JOŽKO LUKEŠ
Scena: ing. MIRKO LIPUŽIČ
Kostumi: ALENKA BARTLOVA
Glasba: MARJAN VODOPIVEC
Slikarska dela: Demetrij Cej
Organizacija predstave: Danilo Turk
Režija: BRANKO GOMBAČ

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 734-265.

Nadaljnji razpored predstav bo objavljen kasneje.

Pomotoma je izpadla na plakatu in v Gledališkem listu vloga Katarine, ki jo igra Miranda Caharija.

Vozni red avtobusov za soboto, 21. t. m.
Št. 1: Mavhinje 20.05, Sesljan 20.15, Nabrežina 20.20.
Št. 2: Sv. Križ 20.15, Prosek 20.20, Kontovel 20.25.
Št. 3: Repen 20.20, Col 20.20, Tabor 20.25.

Na avtobuse imajo dostop tudi neabonenti. Prednost za sedeže imajo abonenti.

OPOLNOČI MED SOBOTO IN NEDELJO

Uvedba legalne ure bo nujno povzročila začetne motnje

Spremembe voznih redov za nekatere vlake in avtobuse

Kakor smo že poročali, bo v noči med soboto in nedeljo opolnoči, začela veljati po vsej Italiji legalna ura. Tako bomo v soboto ob 24. uri premaknili urni kazalec na 1. uro naprej. Z uvedbo legalne ure bodo seveda nastale spremembe, saj je naše delovanje in vsakdanje življenje vedno bolj odvisno od ure in urnikov. Prvi dan ne bomo občutili vseh teh sprememb, ker bo pač nedelja, prosti dan, zaprte trgovine uradi in podjetja. Zapazili pa bomo, da je hitro prišlo poldne, da se je dan nenadoma podaljšal za eno uro. V ponedeljek zjutraj pa bo treba vstati eno uro prej, da bomo pravočasno prišli na delo, s šolo, v urade itd. Kdor bo v nedeljo n. pr. šel na izlet v Jugoslavijo, bo opazil, da je prišel z avtom v Portorož pol ure prej kot je odšel iz Trsta. Ob povratku pa bo treba pohiteti; saj bo samo od jugoslovanskega do italijanskega mejnega bloka, če bo vse v redu in brez pregledov, minila ena ura. Ta razlika bo seveda zaradi tega, ker v Jugoslaviji ne bo veljala legalna ura.

Med drugim bodo nastale nekatere spremembe pri voznih redih mednarodnih vlakov na progi Opčine - Trst - Benetke - Rim, ki bodo prišli, oziroma odšli od 45 minut do 1 ure kasneje. Železniška uprava je ukrenila vse potrebno, da bi bile čim manjšine razlike z voznimi redi vlakov v sosednih državah. Prav tako bodo nastale spremembe tudi pri voznih redih avtobusov.

Zaradi uvedbe legalne ure bodo nekoliko prizadeti tudi lastniki letnih kinov, ker bo pač sončni zaton eno uro kasneje. Ob sedanjem urniku ne bi mogli namreč imeti dve predstavi do 23. ure (ura tišine). Tudi javna kopališča bodo morala spremeniti urnik, oziroma ga podaljšati za 1 uro, t. j. do 21. ure. O potrebi po spremembi popoldanskega urnika govorijo tudi trgovci, ki bi radi odpirali, oziroma zapirali trgovine eno uro kasneje. Vodstvo podjetja Acegat pa bo skoraj gotovo opustilo načrt za skrčenje števila avtobusnih in filobusnih voženj po 21. uri, ker bi sicer nastale težave in bi bili prizadeti potniki.

Kljub vsemu pa se bomo kaj kmalu privadili tudi legalni uri.

Aktiv KPI in FGCI

Tržaška federacija KPI sporoča, da je bil v torek v Ljudskem domu v Ul Madonnina aktiv federacije KPI in federacije komunistične mladine, na katerem so praznovali dosego 100-odstotnega vpisa članov za letošnje leto v KPI in v komunistično mladino. Z aktivom je bila uradno začeta tudi kampanja za komunistični tisk.

Aktivu je predsedoval federalni tajnik prof. Sema, ki je izrazil zadovoljstvo nad doseženimi rezultati, senator Vidali pa je govoril o velikih borbah, ki jih vodijo sedaj italijanski delavci za obnovitev delovnih pogodb, o vprašanjih najemnin in o tržaških gospodarskih vprašanjih, zlasti pa o položaju ladjedelnice Sv. Marka.

Nato so še govorili organizacijski tajnik Tonel o uspešno zaključeni kampanji za letošnji vpis v stranko, Jelka Gerbec o prihodnjih praznikih «Unità» in «Dela» ter tajnik komunistične mladine Zupancich o vpisu novih mladincev.

Pokrajinski laboratorij za higieno in profilakso v aprilu

1993 analiz za ugotavljanje nalezljivih in virusnih bolezni

Nadzorstvo nad vodo v mestnem vodovodu in v raznih obratih je dalo zadovoljive rezultate

Pokrajinski laboratorij za higieno in profilakso je tudi v aprilu opravil mnogo dela. Zdravstveno-mikrografski oddelek je izvršil 2507 analiz, od katerih 1993, ki so se nanašale na ugotovitve nalezljivih in virusnih bolezni ter na iskanje morebitnih nosilcev. Nove sodobne naprave laboratorija so omogočile, da je bila ta važna dejavnost izvršena v najkrajšem času in da so lahko ugotovili 32 primerov bolezni. Nove naprave so tudi omogočile, da je laboratorij lahko začel raziskave za diagnozo raznih nenalezljivih bolezni.

V zavodu za borbo proti steklini pa so pregledali in preventivno zdravili 18 oseb, ki so jih ugriznile živali. Kemični oddelek laboratorija je v preteklem mesecu opravil 263 analiz, od katerih 235 kemičnih in 28 mikroskopskih. Funkcionarji tega oddelka so obiskali vseh šest občin v pokrajini, napravili 22 pregledov in 265 ogledov.

Vsakodnevni pregled vode v štivanskem in nabrežinskem vodovodu je dal zadovoljive rezultate. V mesecu aprilu smo na Tržaškem porabili povprečno 117.130 kub. metrov vode dnevno. Laboratorij je izvajal tudi nadzorstvo nad pitno vodo in je bilo analiziranih več vzorcev, ki so jih vzeli na raznih točkah mestnega vodovodnega omrežja. Prav tako so funkcionarji nadzorovali nove vodovodne napeljave v ulicah Bonomea, Luzzatti, Cantù, Romagna, na Kontovelski rebri, Furlanski cesti in v Bazovici. Tudi voda v občinskem bazenu je bila stalno pod nadzorstvom.

Na zahtevo ladjedelnice Sv. Marka so funkcionarji laboratorija analizirali vzorce vode v rezervoarjih poljske petrolejske ladje, preden so jo izročili lastniku. Neko drugo tržaško podjetje se je obrnilo na laboratorij za nalizo vode, ki jo uporabljajo v obratih. Končno je bila analizirana tudi voda v nekem vodnjaku in neki cisterni v okolici mesta, ter so ugotovili, da ta voda ni pitna. Vse analize mleka in mlečnih proizvodov so dale zadovoljive rezultate. Pri pregledu kruha so ugotovili, da je bil samo en vzorec slabo pečen in da je vseboval preveliko količino vlage. Kršitelja so prijavili pokrajinskim zdravnikom oblastem.

Na področju nadzorovanja maščob je laboratorij na zahtevo poveljstva karabinjerjev iz Neaplja pregledal štiri vzorce olivnega olja in ugotovil, da so vsebovali nekatere nedovoljene maščobne snovi. Pri analizi neke vrste slaščic, ki bi morale vsebovati samo rastlinske maščobe, pa je laboratorij ugotovil, da so vsebovale tudi živinsko salo. Zato so kršitelja prijavili zdravstvenim oblastem. Vsa živinska in rastlinska konzervirana živila, ki so jih pregledali, so bila zdrava in so ustrezala predpisom. Pri nadzorstvu vin pa so ugotovili, da nekateri vzorci niso imeli alkoholne gradacije, kot je bila napisana na etiketi.

V aprilu je tržaška carinarnica zaprosila laboratorij za mnenje glede pristnosti raznih uvoženih živil. Laboratorij je izvršil nekatera nadzorstva tudi na račun carinarnice v Benetkah in v Siracusi.

Trčenje avtomobilov na Trgu Libertà

Na Trgu Libertà sta včeraj trčila avtomobila. Okrog 4. ure je navzdol po Ul. Sant'Anastasio 74-letni Pietro Marsilli iz Ul. Parini 13 privozil fiat 500 TS 22181, v katerem se je peljala tudi njegova 60-letna svakinja Erna Durgar por. Gasparini iz Ul. Piccardi 29. Ko je Marsilli privozil na trg je trčil v avto anglia torino TS 77408, ki ga je iz Ul. Cellini privozil 57-letni Aurelio Chiaselotti iz Ul. dei Giacinti 4. Pri trčenju se je ranila samo Durgarjeva. Z rešilnim avtom so jo odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli na nevrokirurški oddelek. Ženska se bo morala zdraviti teden dni zaradi ran po levem sencu, pretresa in izgube spomina.

ZBOROVANJE PSIUP

Jutri ob 18. uri bo na Trgu S. Giacomo tajnik federacije PSIUP Ezio Martone govoril na javnem zborovanju o združitvi med PSI in PSDI.

PO PRORAČUNSKIH RAZPRAVAH V OKOLIŠKIH OBČINAH

Gospodarski razvoj zahteva večje sodelovanje med občinami

Potreben bi bil dogovor za skupne ukrepe za preprečevanje škode, ki jo povzročajo mestni izletniki

Vsi občinski sveti podeželskih občin so zaključili razprave o občinskih proračunih in proračunih občinskih ustanov. Razprave so bile več ali manj živahne in so se jih udeležili številni svetovalci, zlasti iz opozicijskih skupin. Vsak župan je imel ob začetku razprave obširno poročilo o gospodarskem stanju v občini, o problemih in načrtih za prihodnje delovanje. Skoraj vsi so poudarili, da bi bilo delovanje občinskih uprav lažje in uspešnejše, če bi prišlo do reforme dosedanjih zakonskih predpisov o delovanju krajevnih uprav in o krajevnih financah. Prav tako so vsi župani v svojih poročilih prikazali povezanost gospodarskih razmer podeželskih občin s tržaškim gospodarstvom. Dejstvo je namreč, da sta gospodarstvo in sploh razvoj našega podeželja vedno bolj tesno povezana z gospodarskim razvojem, ali nazadovanjem, našega mesta. Vse okoliške občine mejijo na tržaško, iz vseh občin so v večji ali manjši meri zaposleni domačini v tržaških podjetjih.

V nekaterih predelih, kakor n pr pri Domju in v Žavljah pa se je tržaško predmestje spojilo s sosednimi naselji dolinske, oziroma miljske občine. Lahko bi rekli, da sega tržaško predmestje vse do Domja, Loga in Ricmanj ter do Oreha in Milj. Če že nekaj let vozi tržaški filobus do Milj, ni izključeno, da se bo v prihodnjih letih podaljšala filobusna proga tudi do Boljunca in Doline. Ta razvoj nalaga seveda nove naloge in ustvarja nove probleme. Zaradi tega bo moralo v bližnji prihodnosti priti do tesnejšega sodelovanja in koordinacije med tržaško občinsko upravo in upravami sosednih občin.

V tem smislu je bil ustanovljen tudi medobčinski posvetovalni odbor za izdelavo medobčinskega regulacijskega načrta. Župani in strokovnjaki se pogostoma sestajajo, da bi prišlo do izdelave takega načrta, ki je nujno potreben predvsem zaradi tega, da se vskladijo regulacijski načrti vseh občin, tako da se bosta mesto in okolica harmonično razvijala.

Zelo koristno bi bilo, da bi se tako sodelovanje še bolj poglobilo in zajelo tudi druga področja. Prav tako pa je nujno potrebno, da tudi razne druge javne ustanove, kot n. pr. Ustanova za industrijsko pristanišče, Trgovinska zbornica itd. navežejo stike z okoliškimi občinskimi upravami, da upoštevajo njihove predloge in potrebe.

Glede Industrijskega pristanišča so bile na sejah občinskih svetov v Dolini in v Miljah jasne in resne pripombe, ki so še bolj utemeljene spričo dejstva, da se je Industrijsko pristanišče globoko vrinilo tako v prvo kot v drugo občino, v vodstvu pa ni še nobenega zastopnika ne miljske ne dolinske občine.

Glede sodelovanja med mestno občinsko upravo in upravami podeželskih občin ne bi zdaj navajali razna skupna vprašanja. O tem bi morali najprej razpravljati občinski odbori, oziroma občinski sveti in župani. Omeniti pa moramo zadevo, ki je zdaj na dnevnem redu, to je škoda, ki jo povzročajo mestni izletniki na podeželju. Zdi se nam, da bi bilo zelo umestno in učinkovito, če bi se predstavniki vseh občin o zadevi pogovorili in sprejeli skupne sklepe ter skupno izvedli potrebne ukrepe.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Mlademu vlomilcu v vile v prizivu znižali kazen

Na stranpota ga je spravila tudi žalostna okoliščina, da je po odselitvi matere v Francijo ostal prepuščen sam sebi

Pred prizivnim sodiščem (predsednik Franz, tožilec Mayer, zapisnikar Parigi) so se morali ponovno zagovarjati 19-letni Cristiano Faoro (brez stalnega bivališča), 57-letni Edoardo Bossi iz Ul. G. Gozzi 5 in 63-letni Antonio Bracina iz Ul. Pondares 5. Na prvostopni obravnavi, ki je bila v januarju letos pred kazenskim sodiščem, se je zagovarjala tudi neka ženska, ki je bila obtožena nenamernega odkupa ukradenega blaga. Sodniki so tedaj spoznali Faora za krivega številnih tatvin ter so ga obsodili na 4 leta zapora ter 120.000 lir globe. Obsodili so tudi Bossija in Bracino, in sicer zaradi namernega odkupa ukradenega blaga. Bossiju so naložili 3 leta zapora in 150.000 lir globe, a Bracini 6 mesecev zapora. Proti razsodbi so se pritožili samo prvi trije (ženska je bila namreč oproščena).

Glavni obtoženec je bil Faoro. Njegov primer je navsezadnje zelo žalosten. Mladenič je sin nekega Francoza in matere Italijanke. Ta je prišla pred nekaj leti v Italijo, a se pozneje spet odselila z otroki v Francijo. Oblasti pa ji niso dovolile, da bi odpeljala s seboj tudi Cristiana.

Mladenič je potem zašel na stranpota. Nekaj časa je živel tudi v Trstu (na Opčinah v «Villaggio del fanciullo»). Potem je odšel v okolico Belluna, toda tam je ostal le malo časa. Vrnil se je v Trst ter spotoma kradel. Med drugim je kradel tudi v vili Preisig vd. Lutz št. 373 v Križu, od koder je odnesel 14.000 lir. Najpomembnejšo tatvino je zagrešil v Trstu v vili notarja Guida Poilluccija v Ul. Commerciale 39. Ko ni bilo nikogar doma, se je splazil v vilo ter odnesel skoraj 200.000 lir v gotovini ter za dva milijona lir raznih dragocenosti. Policijski organi so mu hitro prišli na sled ter ga aretirali.

Prizivni sodniki so deloma upoštevali Faorov priziv ter so mu priznali pravico do splošnih olajševalnih okoliščin. S tem so mu znižali kazen na 2 leti in 6 mesecev zapora ter 75.000 lir globe. Kazen so znižali tudi Bossiju, in sicer na 2 leti in 6 mesecev zapora ter 14.000 lir globe. Bracinov priziv pa so odbili ter bo moral ta poravnati tudi stroške drugostopnega postopka.

Huda prometna nesreča radiokronista Itala Orta

V predmestju Vidma se je predvčerajšnjim zvečer okrog 23. ure hudo ponesrečil znani radiokronist Italo Orto, ki se je s svojim avtom cortina TS 84426 zaletel v zadnji del prikolice tovornjaka TV 110742

Orto se je peljal v Ampezzo, kjer je nameraval obiskati ženo. V ravnem Drevoredu Palmanova, blizu križišča za Lovario, pa se je pripetila nesreča. Orto je vozil za tovornjakom, ki ga je upravljal 38-letni Italo Marcon iz Vittorio Veneta. Nenadoma je na tovornjaku nastala okvara na električni napeljavi in vse signalne lučke so ugasnile. Ko se je Marcon zavedel okvare, je začel zavirati tovornjak, da bi se ustavil. Tega pa se ni zavedel Orto in je šele v zadnjem trenutku zavrl svoj avtomobil. Kljub zaviranju pa se ni mogel izogniti trčenju ter se je z avtom zaril pod prikolico tovornjaka.

Ortu je na pomoč priskočil sam Marcon, medtem ko je drugi šofer poklical pomoč. Itala Orta, ki si je pri nesreči povzročil rebrne poškodbe ter si zlomil desno nadlaket in stegnenico, so prepeljali v bolnišnico v Videm, kjer se bo moral zdraviti dva meseca.

Delovnemu tovarišu želimo, da bi čimprej okreval.

Pri prečkanju ceste jo je podrl avto

Na cesti ob kontovelskem pokopališču se je sinoči pripetila prometna nesreča, katere žrtev je postala 57-letna gospodinja Ana Mahnič por. Štoka s Kontovela št. 52. Ženska je hodila ob strani ceste in jo nenadoma prečkala. Tedaj je z avtom fiat 1100 TS 24914 proti Kontovelu privozil 71-letni Alojz Regent s Kontovela št. 51, ki ni pravočasno opazil Mahničeve in čeprav je nemudoma zavrl, jo je s prednjim desnim delom avta sunil, da je padla. Pri nesreči si je Mahničeva zlomila desno nogo Ponesrečenko so prepeljali v bolnišnico z rešilnim avtom ter jo s prognozo okrevanja v 40 dneh sprejeli na ortopedski oddelek.

PREPREČEN VLOMILSKI IN TATINSKI PODVIG

Vlomilec zasačen pri vrtanju luknje v steno med gostilno in zlatarno

Zalotil ga je gostilničar, ki je nepričakovano prišel pregledat gostinske prostore, in nepridiprava zagrabil, čeprav mu je skušal pobegniti

Šestinšestdesetletnemu Leonardu Buttiju iz Ul. D'Alviano 25 je to pot spodletel tatinski podvig, čeprav se je nanj zelo vestno pripravil. Hotel je vdreti v urarno in zlatarno Giosueja Macinanteja v Ul. Foschiatti 4 in se je že veselil plena, ki naj bi ga odnesel. Butti je natanko vse preračunal, da bo v zlatarno vdrl skozi steno, ki loči urarno od gostilne, katere upravitelj je Gioachino Fachin. Toda Butti je imel smolo in namesto v zlatarni se je znašel na zaslišanju na kvesturi.

Predvčerajšnjim zvečer okrog 23. ure je Fachin prišel v Ul. Foschiatti, da bi izvršil pregled v gostilni po celodnevni zapori. Komaj je vtaknil ključ v ključavnico rebrače, se je zavedel, da nekaj ni v redu. ker je namesto trikrat obrnil ključ samo dvakrat. Fachin je dvignil rebračo in veliko je bilo njegovo presenečenje, ko je na tleh v gostilni zagledal vrsto raznega orodja, žag, ponarejenih ključev in podobnega. Fachin se je še vedno čudil, ko je mimo njega pritekel neznanec in se zapodil skozi vrata Toda gostilničar se ni dal presenetiti in je tekel za neznancem, ki je bil Butti. Uspelo mu je, da je tatu ulovil in ga nekaj časa potem izročil agentom letečega oddelka.

Policisti so nato pregledali gostilno in ugotovili, da je Butti s svedrom že začel vrtati v steno. Pri delu pa ga je zmotil Fachin, ki je prišel v gostilno. Buttiju seveda ni preostajalo drugega, kot da se spusti v beg in pusti v gostilni nad 50 kosov orodja.

Buttija so policisti aretirali in ga prijavili sodišču zaradi poskusa tatvine z obteževalnimi okoliščinami.

SINOČI V BLIŽINI FOGLIANA

Brezvestni šofer povozil pešca in zbežal

Na državni cesti pri Foglianu se je sinoči pripetila huda prometna nesreča. Avtomobilist je povozil pešca in se potem urno oddaljil.

Okrog 20.30 je 21-letni delavec Benigno Sulis iz Orrolija (Nuoro), Ul. Santa Susanna, uslužbenec gradbenega podjetja «Alleanza edile», ki ima v zakupu dela za postavitev cevi naftovoda v okolici Fogliana, v družbi 26-letnega delovnega tovariša Torquata Manzare iz Antrodoca (Rieti), hodil ob strani ceste proti Foglianu

Ko sta Sulis in Manzara prispela v bližino avsroogrskega pokopališča, je za njima privozil avtomobil, ju zadel od zadaj, podrl in nato z vso naglico nadaljeval vožnjo proti Zagraju. Sulis je hudo ranjen obležal na tleh, medtem ko se je Manzara, ki je ostal skoraj nepoškodovan, hitro dvignil. Uspelo mu je razbrati štiri številke avtomobilske evidenčne tablice. Zdi se, da je Manzara prebral številke 2056, sigla pa naj bi bila GO.

Z avtofurgonom gradbenega podjetja, pri katerem sta delavca zaposlena, so hudo ranjenega Sulisa prepeljali v civilno bolnišnico v Tržič, kjer je dežurni zdravnik dr. Demitri ugotovil, da ima ponesrečenec hude udarce po glavi, verjetno prebito lobanjo in zlom leve stegnenice. Sulisa, ki je bil nezavesten, so s strogo pridržano prognozo sprejeli na zdravljenje. Njegovo zdravstveno stanje je zelo resno.

O dogodku so bili obveščeni karabinjerji v Redipuglii, ki so nemudoma uvedli preiskavo in obvestili vse mejne prehode v okolici ter postavili cestne bloke, da bi izsledili brezvestnega šoferja.

Izleti

Prosvetno društvo Skedenj organizira v nedeljo, 19. junija 1966 izlet v Kamnik in Kamniško Bistrico. Vpisovanje in pojasnila na sedežu društva, Ul. Servola 124-I, vsak večer, razen v sobotah, od 20.30 do 22. ure.

* * *

Prosvetno društvo «Ivan Cankar» priredi v četrtek 2. junija izlet v Predjamski grad, Postojno in Rakov Škocjan.

Vpisovanje od 19. do vključno 21. tm. od 18. do 20. ure v društvenih prostorih v Ul. Montecchi 6.

* * *

Slovensko planinsko društvo priredi 2. junija izlet na Veliko planino preko Kamnika z izhodiščem iz Gornjega grada. Vpisovanje v Tržaški knjigarni.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

Godina, Trg S. Giacomo 1; Alla Minerva, Trg S. Francesco 1; Al Due Mori, Trg Unità d'Italia 4; Nicoli, Ul. di Servola 80 (Skedenj).

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Giusti, Ul. Bonomea 93 (Greta); dr. Rossetti, Ul. Combi 19; dr. Signori, Trg Ospedale 8; Tamaro in Nesti, Ul. Dante 7.

Mali oglasi

KVALIFICIRANEGA krznarja za samo fina dela iščemo. Plača najboljša. Pellicceria Ziliotto, Ulica Milano 16, Trst.

Razna obvestila

Bivši borci 3. prekomorske udarne brigade in občinski komite ljudske mladine iz Ilirske Bistrice otvarjajo 25. tm. ob dnevu mladosti mladinski športni park, mladinski klub in doprsni kip Nadi Žagar, bivši sekretarki SKOJ 3. PUB. Bivši borci in njih sorodniki vljudno vabljeni na udeležbo slovesnosti.

Gledališča

VERDI

Prodaja vstopnic se nadaljuje pri gledališki blagajni.

Pri blagajni gledališča Verdi se danes dopoldne začenja prodaja vstopnic za 10. koncert spomladanske simfonične sezone, ki bo v sredo, 25. tm. ob 21. uri. Orkester gledališča Verdi bo vodil dirigent Herbert Albert, sodeloval pa bo violinist Ricardo Odnoposoff.

Program obsega naslednje skladbe: Gluck — «Ifigenija na Aulidi», uvertura; Beethoven — Koncert v D-duru op. 61 za violino in orkester; Sajkovski — Cetrta simfonija v f-molu op. 36.

Kino

Nazionale 16.00 «L'uomo che viene da Canyon City» Eastmancolor. Robert Wood, Loredana Nusciak, Fernando Sancho.
Excelsior 16.00 «Baleari operazione oro» Technicolor. Daniela Bianchi.
Fenice 16.00 «New York chiama Super Drago» Technicolor.
Eden 15.00 «Le sabbie di Kalahari» Technicolor. S. Baker, S. York. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Grattacielo 16.00 «Kiss kiss... bang bang» Technicolor. Giuliano Gemma, Lorella De Luca, Nives Navarro.
Alabarda 16.30 «Darling» Julie Christie. Prepovedano mladini pod 18. letom. Zadnji dan.
Filodrammatico 17.00 «Per qualche dollaro in più» Colorscope. Clint Eastwood, Gian Maria Volonte.
Aurora 16.30 «Detective's story» — Prepovedano mladini pod 14. letom.
Cristallo 16.00 «Mat Helm il Silenziatore» Technicolor. Dean Martin. — Prepovedano mladini pod 14. letom.
Garibaldi 16.30 «OSS 77 operazione fior di loto» Technicolor. Dominique Boschero.
Capitol 16.30 «La più grande storia mai raccontata» Technicolor. Charlton Heston, Carroll Baker.
Impero 16.30 «La meravigliosa Angelica».
Vittorio Veneto 16.30 «Adulterio all'italiana» Technicolor« Nino Manfredi, Catherine Spaak.
Moderno 21.00 Debut revije Carla Dapporta in Mirande Martino «L'onorevole».
Astra 16.30 «Lezioni d'amore alla svedese».
Ideale 16.00 «La dea della città perduta» Technicolor. Ursula Andress, Peter Cushing.
Abbazia 16.00 «Cacciatori di donne» Mike Spillane. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Astoria 16.30 «Una lacrima sul viso» Bobby Solo.
Skedenj 16.00 «Cerimonia infernale» Lawrence Harwey, Sarah Miles.

V VOJNI BREZ VOJNE

Grško-albanski spor okrog Severnega Epira

Grška manjšina v Južni Albaniji, ki je skoraj brez pravic - Potreba po obnovitvi odnosov - Prvi stiki v Parizu - Mnenje grškega vladnega časopisja - Nasprotovanja, ki ne prihajajo od opozicije, marveč od vladi naklonjene stranke

ATENE, 18. maja. — Čeprav je od konca vojne poteklo že dvajset let, se Grčija in Albanija še vedno nahajata v nekakšnem vojnem stanju. Med njima ni bila podpisana niti mirovna pogodba, pa tudi diplomatski odnosi, ki jih je bila prekinila vojna, še niso bili obnovljeni. Nimata niti medsebojnih trgovinskih, niti kakršnih si bodi drugih odnosov.

Razlog za takšno stanje niso ideološke razlike obeh režimov. Grčija ima dobre diplomatske odnose s svojimi sosedi. V tem primeru pa je kamen spotike Severni Epir.

Kot zatrjuje Grčija, se na ozemlju južne Albanije, ki ga Grki imenujejo Severni Epir, nahaja grška nacionalna manjšina, ki ji Albanija ne priznava skoraj nobene pravice. Spor ni od danes, vendar je po končani vojni vplival tako, da niso bili obnovljeni medsebojni odnosi.

Pred nedavnim pa je prišlo do prve pobude za odpravo omenjenega nenormalnega stanja ter postopno obnovitev odnosov. V Parizu je namreč prišlo do razgovorov, oziroma pogajanj med predstavniki trgovinske zbornice Grčije in Albanije, ki so privedli do pozitivnih rezultatov. Sklenjen je bil sporazum o medsebojni izmenjavi blaga v znesku okrog 2. milijonov dolarjev.

A te dni so se v grškem tisku pojavila poročila, da namerava Grčija z Albanijo obnoviti normalne diplomatske odnose. Vladno časopisje se je tem ugodno izražalo, vendar s pridržkom, da se Albanija mora predhodno odpovedati zahtevi, da bi se Grčija odrekla svojim pravicam do Severnega Epira.

Kot se omenjeno vladno časopisje izraža, nima Grčija nobenega razloga, da bi tudi do Albanije ne vodila miroljubne politike. Nasprotno stališče to časopisje pripisuje samo «določenim demagogom», ki uporno zahtevajo, da Grčija ne pristane na obnovitev odnosov z Albanijo ,če Albanci prej ne priznajo obstoja spora glede severnega Epira.

Vendar pa — meni vladni tisk — ni potrebno, da bi se severni Epir posebej omenjal v določenem sporazumu, da bi se priznal spor okrog njega, saj je tako vsemu svetu znano, da je naseljen pretežno z grškim prebivalstvom.

Spor je obstajal tudi pred vojno, a vendar ni preprečeval normalnih diplomatskih odnosov z Albanijo, prav tako kot tudi razlike in nasprotja med Grčijo in drugimi deželami ne motijo podobnih odnosov med njo in omenjenimi deželami. Poleg tega, je rečeno v tem časopisju, niso slabi odnosi z Albanijo v teku let prav v ničemer prispevali k rešitvi epirskega spora.

Na nasprotne izjave in stališča ni bilo treba dolgo čakati. Le-teh pa niso izrazili «določeni demagogi», kot običajno imenujejo skupine okrog bivšega premiera Papandreuja, temveč prav predstavniki stranke, ki podpira sedanjo grško vlado — Nacionalne radikalne unije (ERE).

Poslanci te stranke, izvoljeni v Epiru, so na čelu z bivšim ministrom za zunanje zadeve v Karamanlisovi vladi, Averofom, izrazili odločno nasprotovanje zaradi namena vlade, da obnovi diplomatske odnose z Albanijo, in zagrozili, da bodo zahtevali sklicanje izrednega zasedanja parlamenta in celo izrazili vladi nezaupnico, če bi se v sporazumu o prekinitvi vojnega stanja ter obnovitvi diplomatskih odnosov ne priznal obstoj severnega Epira.

Blasilo omenjene stranke, «Katimerini», je ministra za zunanje zadeve obtožilo lahkomiselnosti in mu zamerilo predvsem dve napaki: prvič, da je na sugestijo neke evropske sile, ki je dejansko izven NATO in skuša na Balkanu igrati vodilno vlogo, načel vprašanje za prekinitev vojnega stanja med Grčijo in Albanijo in se založil za njeno priznanje ter za ureditev medsebojnih odnosov — in drugič, ker je pripravljen pristati na to, da se v sporazumu glede obnovitve odnosov ne omeni severnoepirskega vprašanja.

Takšno ukrepanje Grčije pa je — kot piše «Katimerini» — najmanj nespametno, in to zato, ker ni prav nič zainteresirana na obnovitvi odnosov z Albanijo, v kolikor pripada neki veliko zvezi in ima najboljše odnose z vsemi drugimi sosedi Pač pa je do obnovitve odnosov Albaniji, ker je povsem izolirana, spričo tega pa bi morala biti ona tista, ki naj bil storila prvi korak, a Grčija bi pri tem postavila svoje pogoje, od katerih je glavni prav priznanje obstoja še nerešenega spora okrog severnega Epira.

Beneški Slovenci žalujejo ob grobu svojega prijatelja Josefa Marcheta

Prof. Giuseppe Marchetti, ali kakor so ga iz prisrčne ljubezni in kakor je sam najraje slišal, klicali njegovi rojaki Furlani Bepo Marchet ali Josef Marchet, je z vso osebno prizadetostjo prav na vseh področjih kulturnega udejstvovanja, kjer pridejo do veljave v preteklosti in sedanjosti vse kulturne vrednote Furlanov, deloval do zadnje ure. Do zadnje ure svojega življenja je pa želel in tudi javno izpričeval, da bi tudi Slovenci v Furlaniji kot tisočletni avtohtoni prebivalci bili deležni vseh pravic tudi glede svoje narodnostne posebnosti. Zato je njegova prezgodnja smrt težko prizadela Furlane in Slovence.

Rodil se je leta 1902 v Gemoni, koder se križajo štiri furlanska narečja, in mu je bilo zdaj ob smrti komaj 64 let. Po začetnih študijah na gemonskih šolah je vstopil v videmsko semenišče, kjer mu je bil med drugimi profesor in kasneje v življenju prijatelj Ivan Trinko. Po končanih bogoslovnih študijah so ga poslali kot inteligentnega in marljivega človeka na milansko univerzo, kjer je doktoriral iz zgodovine z znanstveno razpravo o starih furlanskih listinah. Že to njegovo prvo znanstveno delo je pritegnilo veliko pozornost furlanskih kulturnih krogov. Na učiteljišču «Caterina Percoto» v Vidmu je poučeval zelo dolgo let zgodovino in latinščino. Iz globoke privrženosti svojemu materinemu jeziku — furlanščini je predaval na učiteljišču bodočim učnim močem na šolah Furlanije o furlanski kulturi. Ta predavanja je uredil v posebne tiskane tečaje, ki so jih zaradi njihove pedagoške uporabnosti uvedli tudi na podobnih tečajih na učiteljišču v Gorici.

Izven svojega poklicnega pedagoškega dela pa je posvetil vse svoje moči znanstveno raziskovalnemu delu furlanske preteklosti in, sam dober furlanski literat, spodbujanju leposlovnega udejstvovanja v furlanščini. Prav v zadnjem času skoraj tik pred njegovo nenadno smrtjo so v dnevnem tisku v Furlaniji ponovno poudarili pomen posebnega literarnega gibanja «Risultive», ki mu je bil prof. Marchetti vodilni duh in svetovalec. Prof. Marchetti je sodeloval pri vseh revijah, ki so v furlanščini ali italijanščini izhajale v Furlaniji in obravnavale furlansko zgodovino, leksiko, umetniške spomenike in ljudsko umetnost Furlanije.

Znanstveno trajno veljavo pa bodo ohranila naslednja njegova dela iz umetnostne, spiošno zgodovinske in jezikoslovne tematike: «La scultura lignea nel Friuli» (Lesna plastika) v sodelovanju z Nicoluttijem, obširno in reprezentativno delo «Il Friuli — Uomini e Tempi (Furlanija v svojih ljudeh in zgodovinskih obdobjih), izčrpna zgodovinska monografija njegovega rojstnega mesta Gemone in okraja «Gemona ed il suo mandamento» in končno še njegovo jezikoslovno delo «Lineamenti di grammatica friulana» (Oris furlanske slovnice). Nešteto pa je njegovih manjših znanstvenih razprav, raztresenih po časopisih ali pa objavljenih v somostojnih tiskih. Čemu bi zamolčali njegove polemične spise v raznih glasilih vsakokratnih furlanskih gibanj, v katerih je dostikrat vzel v zaščito ne le zapostavljene furlanske, ampak tudi slovenske narodnostne pravice v Furlaniji.

Ko je proučeval stare umetniške spomenike Furlanije, je kaj kmalu ugotovil, kako so bili močni posebno na podeželju, mimo mogočnih vplivov italijanske umetnosti, prav vplivi severnih umetniških krogov iz Srednje Evrope, domačih furlanskih delavnic in furlanskih umetnikov, stavbarjev in kiparjev iz avstrijskih dežel in sedanjih slovenskih pokrajin. Da reši in pomaga rešiti vse te zagonetke in prepletanja ter oplajanja v raznih smereh, je stopil v tesno sodelovanje z avstrijskimi in slovenskimi kulturnimi zgodovinarji. V dolgoletnem sodelovanju s slovenskima umetnostnima zgodovinarjema dr. Fr. Steletom in dr. E. Cevcem, je razvozlal marsikatero skrivnost starih fresk in trhlih plastik na Štajerskem in Kranjskem, a tudi pokazal in dokazal delo in vplive slovenskih stavbarjev in slikarjev zlasti iz škofjeloških delavnic in njih vpliv na domače ustvarjalce v Beneški Sloveniji. Marchettijeva zasluga je, da je ugotovil slikarja fresk v cerkvah Svinega in Borjane v Kobariškem kotu v osebi furlanskega slikarja Gian Paola Thannerja.

Ker je bila Marchettiju kot zavednemu Furlanu tuja vsaka služba nacionalističnim konceptom o edino možni italijanski umetnosti znotraj državnih meja, je seveda njegovo znanstveno iskanje naletelo na negodovanje uradnih umetniških krogov, ki so hoteli zmanjšati znanstveno veljavo njegovih ugotovitev. Toda Marchetti je bil takšnega kova, da ga je takšno nasprotovanje spodbodilo k še večjemu, dolgotrajnemu in skrajno napornemu raziskovanju stilnih prvin številnih cerkvic iz 15. in 16. stoletja, ki je z njimi posejana Beneška Slovenija. To delo je objavil v Furlanski reviji «Sot la nape» leta 1961, a Koledar Mohorjeve družbe v Celju jo je s svojo veliko naklado razširil v prevodu med najširše kroge Slovenije. Smatramo za svojo dolžnost v tem spominskem spisu na pokojnega prijatelja «Furlanske Slovenije», da podamo njegove ugotovitve o 33 starodavnih cerkvicah, ki v boljšem ali slabšem stanju še obstoje na ozemlju sedanje Beneške Slovenije.

Te cerkvice se s posebnimi značilnostmi **približujejo številnim cerkvam na Krasu**, ugotavlja profesor Marchetti. Vse te cerkve so ohranjene, tudi tiste, ki se v njih ne opravlja več bogoslužje; bi pa pomenilo veliko kulturno osiromašenje, če bi cerkvene in krajevne oblasti in seveda še posebno skrbništva za umetnost dopustile, da te starodavne cerkvice še nadalje propadajo. Le cerkvici sv. Jakoba in sv. Duha v Ibani ležita, od vseh 33 cerkvic, zgrajenih pred 500 leti, zdaj na furlanskem etničnem ozemlju, ker se je Ibana v prejšnjem stoletju pofurlanila. Leta in leta je prof. Marchetti križaril po vseh grapah in strminah Beneške Slovenije, da bi mu ne ušla nobena tudi z bršljanom porasla razvalina ali pa v gosto grmovje skrita cerkvica.

Cerkve so:

1. Ibana, cerkvica sv. Jakoba, danes opuščena, iz leta 1500. 2. Ibana, sv. Duha, na pokopališču, nastala pred letom 1450. V prezbiteriju slika, ki je najbrž delo nekega slovenskega slikarja iz srede 15. stoletja. 3. Sv. Ivan v Čelè v Landarski jami, sezidal leta 1477 mojster Andrej s pomočnikom Jakopom iz Škofje Loke. 4. Bjača, sv. Jakoba, iz zgodnjega 16. stoletja. 5. Brdca, sv. Lucije na Hribu (obč. Sovodnje), iz zgodnjega 16. stoletja. 6. Podklap (obč. Fojda), gorska cerkvica sv. Marije Magdalene v Gradišču iz 13. ali 14. stoletja, predelana v 16. stoletju. Dve plasti fresk, mlajša iz konca 14. stoletja, slikar naslednik Viatala da Bologna. 7. Podklap (obč. Fojda), sv. Helena na Ravnah, neoskrbovana podružnica iz začetka 16. stoletja. Veliki oltar iz 17. stoletja delo slovenske delavnice. 8. Kanalac (obč. Grmek), napol zapuščena gorska cerkev iz 14. stoletja. 9. Čenta Praponska (obč. Prapotno), cerkev sv. Petra in Pavla v Britofu iz poznega 15. stoletja. Leseni oltar iz 17. stoletja. 10. Teje (obč. Prapotno), cerkev sv. Petra in Pavla, sezidana pred sredino 15. stoletja. Na fasadi pod lopo sledovi fresk iz 15. stoletja, najbrž delo nekega slovenskega umetnika. 11. Čela (obč. Prapotno), sv. Mohorja in Fortunata, nastala v 14. ali v začetku 15. stoletja. 12. Seliščé (obč. Prapotno), sv. Nikolaja iz 15. stoletja. 13. Klinje obč. Špeter), sv. Antona Puščavnika. Sezidana v drugi polovici 15. stoletja. 14. Kosta (obč. Tavorjana), sv. Mohorja in Fortunata iz zgodnjega 16. stoletja. 15. Hostne (obč. Grmek), sv. Matije, sezidana ob koncu 15. ali 16. stoletja. 16. Kravar (obč. Sv. Lenarta), sv. Andreja iz zgodnjega 16. stoletja. Lesen oltar slovenskega «zlatega» tipa, s podpisom Lukas Scharf z letnico 1695. 17. Kravar (obč. Sv. Lenarta), sv. Lucije, iz konca 15. stoletja. Freske v prezbiteriju naslikal Jernej iz Loke ali njegov pomočnik leta 1536. Veliki zlati oltar iz zgodnjega 17. stoletja. 18. Frdjel (obč. Prapotno), sv. Lucije, iz poznega 15. stoletja. 19. Jagnjed (obč. Sv. Lenarta), sv. Nikolaja, iz začetka 16. stoletja. 20. Laze (obč. Podbonesec), hribovska cerkev sv. Donata, pred 17. stoletjem, razpada. Zlati oltar iz 17. stoletja. 21. Mažerole (obč. Tavorjana), sv. Nikolaja na pokopališču, verjetno konec 15. stoletja. 22. Mrsin (obč. Podbonesec), sv. Lovrenca, iz 15. stoletja. 23. Gorenja Mersa (obč. Sv. Lenarta), zidati začeli leta 1444. V starih časih se je tu sestajala «mersinska banka» samoupravna enota sosednih sosesk. 24. Dolenja Mersa (obč. Sv. Lenarta), sv. Silvestra pri vasici Pikoni, napis 12. april 1498, stavbar «magister Lukas». Lep lesen oltar iz 17. stoletja. 25. Pečnje (obč. Sovodnje), sv. Mihaela iz kasnega 16. stoletja. 26. Prapotišče (obč. Prapotno), sv. Treh kraljev, iz leta 1470. 27. Ronac (obč. Podbonesec), cerkev sv. Lenarta v Osljaku, iz poznega 15. stoletja. 28. Ronac (obč Podbonesec), sv. Urha, okoli 1470, v slabem stanju. 29. Špeter ob Nadiži, podružna cerkev sv. Krna (Kvirina), prva stavba iz leta 1250, današnja datirana iz 1493, stavbenikov podpis Pirič ali Petrič. V cerkvi ali ob njej do 1797 sta se sestajali dve slovenski samoupravni enoti: landarska in merska «banka». 30. Sarženta (obč. Špeter), sv. Nikolaja, iz 16. stoletja. 31. Vrh (Spignon, obč. Podbonesec), cerkev sv. Duha, iz 16. stoletja, se popolnoma porušila, leta 1449 so jo spet pozidali na starih temeljih. 32. Lipa (obč. Špeter), sv. Luka, zlati oltar iz 17. stoletja. Od gorskih cerkvic sv. Egidija v Kosici, sv. Kancijana nad Petjahom, sv. Jerneja v Hlasti in sv. Jurija v Gorenjem Barnasu so ostali le zidovi ali pa temelji in jih neutrudni Marchetti ni mogel narisati in določiti njihovo starost.

Svoja razglabljanja o štirih stavbarjih ali pa njihovem vplivu na gradnjo vseh sodobnih cerkva čedajske Slovenije zaključuje profesor Marchetti z ugotovitvijo:...; **«ponovno se nam potrjuje teza, da se na tem etnično slovenskem, politično pa Italiji pripadajočem ozemlju harmonično družita dve kulturi, ne moremo pa zanikati, da v umetnosti prevladuje nagnjenost proti Vzhodu in srednji Evropi.»**

V svoji obsežni zgodovini Furlanije (Il Friuli — Uomini e Tempi, 793 strani, izdani 1959), ni pozabil ljudi slovenskega porekla ali pripadnosti k slovenskemu območju, ki so se na ozemlju Furlanije uveljavili.

V monografiji «Gemona ed il suo mandamento» ni pozabil opisati težko življenje in pa tudi mirno lepoto dveh skrajnih slovenskih vasi Plejpana in Brega, njuni cerkvi in meje naseljevanja Slovencev v gemonskem okraju.

Prof. Marchetti pri ogledu romanske cerkvice na Čedadskem

Prof. Marchetti pa ni bil dragocen Furlanom in Slovencem v Furlaniji samo kot neumoren znanstvenik, ampak tudi kot značajen, pogumen in z demokratičnimi načeli prežet duh, ki ni podlegal občasnim političnim geslom in centralističnim pritiskom, ki so jim bile napoti narodne in ljudske posebnosti Furlanov in Slovencev v Furlaniji. Ni dovolil, da bi se njegovo domoljubje istovetilo s fanfaronadami diktature, še manj pa, da bi zatajil furlanske samobitnosti in slovenske prvine furlanskih Slovencev.

Svoje globoko znanje o furlanski in slovenski preteklosti in sedanjosti v rojstni Furlaniji ter svoje demokratično prepričanje je izžareval iz sebe in ga projiciral na furlanske in slovenske ljudi, ki ga je z njimi spravilo v stik njegovo življenjsko delo. Zato bi bilo čudno, da ga ne bi prejšnji antifurlanski in protislovenski režim konfiniral. Preveč je bil Josef Marchet zgrajen iz enega samega neupogljivega furlanskega kosa, da bi privolili v taktično kompromisarstvo, da bi vsaj v povojnih letih zasedel tisto mesto, ki ga je po svojih sposobnostih in delu zaslužil. Sicer pa je ostalo še preveč usedlin in miselnosti pri prehodu na bolj demokratične oblike, da bi se mogel Marchet strinjati z zapostavljanjem furlanščine ali zanikanjem slovenščine.

Slovenci v Furlaniji sočustvujejo z vsemi furlanskimi ustanovami in organizacijami, ki jih je prizadela njegova smrt. Skupaj z njimi bodo hranili njegovo znanstveno delo in se spominjali njegove pravične besede.

A. R.

V MARSEILLESU SO SE SESTALI STROKOVNJAKI

Sonce naj bi dalo energijo ljudem zaostalih predelov

Na nekaterih otokih Egejskega morja že delujejo «sončni destilatorji» - Nad pol milijarde ljudi ne more uživati udobja, ki ga daje elektrika

MARSEILLES, 19. — Kako izkoristiti sončno energijo kot vir za razsvetljavo in pogonsko silo v nerazvitih deželah ter v deželah v razvoju. To je tema petega kongresa ustanove «Compless» (sredozemsko sodelovanje za proučevanje sončne energije), na katerem so se sestali strokovnjaki iz nekaterih dežel Sredozemskega bazena, da bi se pomenili o dosedanjih dosežkih na tem področju. Zasedanje bo trajalo do ponedeljka.

Po ugotovitvah, do katerih so na osnovi zbranih podatkov prišli strokovnjaki, nad dve tretjini prebivalstva sveta, to se pravi nad dve milijardi ljudi razpolaga le s 15 odstotki vse energije, kar se je proizvede na svetu. Sesto milijonov ljudi, ki živi na nekaterih področjih Afrike, Azije in Južne Amerike, uporablja sedaj le tako imenovano mehanično energijo, to se pravi energijo, ki jo proizvaja le človeška ali živalska sila, in termično energijo, ki jo pridobivajo z izgorevanjem drv. listja ali poljedelskih podproizvodov. Skratka nad pol milijarde ljudi ne more uporabljati električne energije, ker je nima. Nad pol milijarde ljudi si torej s to silo ne more osvetljevati domov, ne more imeti radijskega ali kakega drugega električnega aparata, je skratka, primorano živeti v skrajno primitivnih razmerah brez ugodnosti, ki jih to nudi in brez možnosti hitrejšega razvoja.

Električno energijo normalno pridobivamo iz hidrocentral, iz termičnih central in v zadnjih letih ponekod tudi iz atomskih central. Najnovejši dosežki tehnike pa dokazujejo, da moremo pogonsko energijo in to tudi električno energijo pridobivati tudi od sončne energije, saj je npr. znano, da naprave v umetnih satelitih delujejo z energijo, ki jim jo dobavljajo tako imenovane «sončne celice». Iz tega sledi, da bi se ta princip mogel uvesti tudi v proizvodnji električne energije drugje, dosledno tudi v deželah, koder nimajo hidro in termocentral ali atomskih central.

Hkrati je znano, da potrebujejo umetni sateliti sorazmerno malo električne energije in da so «sončne celice», «foto baterije» in «fotoelekrični kolektorji» zelo drage naprave, ki si jih morejo privoščiti le graditelji umetnih satelitov, katerim dajo države na razpolago neomejena sredstva. Zato je naloga strokovnjakov, da odkrijejo način pridobivanja električne energije iz sončne energije z bolj cenenimi napravami in sredstvi. Edino v tem primeru bi mogla sončna energija kolikor toliko zadostiti potrebam sicer zaostalih in zato siromašnih predelov sveta. Večina ljudstev, ki živa v tropičnih predelih in ob ekvatorju nimajo nobenih zvez s civilizacijo in morebitni uspeh znanstvenikov na tem področju bi mogel korenito spremeniti življenjske razmere teh ljudstev.

Toda vse te upe pridobivanja energije od Sonca more zatemniti en sam — oblak. Ne gre za besedno igro, ampak za resnični problem, morda najvažnejši problem, ki dela sive lase strokovnjakom, ki se s tem ukvarjajo. Kako rešiti problem oblačnih dni? In vendar, v nekaterih predelih Sredozemlja, koder je mnogo sonca, se tovrstno pridobivanje energije že izvaja. Na nekaterih otokih Egejskega morja tako domačini kot turisti pijejo vodo, ki jim jo spreminjajo iz morske vode posebni «sončni distilatorji», ki izkoriščajo izključno energijo, sončne žarke. Napravo za to je izdelala neka ameriška družba, ki je pred nedavnim vrgla na trg tudi nove fotocelice za sončne baterije, ki se uporabljajo za radijske sprejemnike v predelih, koder nimajo električne mreže.

Kar zadeva poskuse na tem področju, smemo reči, da so strokovnjaki doslej napravili že nekaj korakov. V dokaz za to imamo npr. poskusno postajo tudi v bližnjem Piranu, kjer so doslej zabeležili dokaj lepe rezultate, vendar ne na področju pridobivanja električne energije. Na vseučilišču v Bariju je poseben inštitut, ki se ukvarja s temi raziskavami že od leta 1953. Strokovnjaki tega inštituta so še pred Grki izdelali distilatorje morske vode v pitno vodo na otokih Tremiti in na Panteleriji. Podobne poskuse delajo tudi skupine strokovnjakov, ki jih vodi prof. Bozza z milanskega vseučilišča. Nekaj podobnega si je omislil prof. Francia z genovske univerze. Strokovnjaki z milanskega vseučilišča so se omejili predvsem na uporabo sončne energije za segrevanje vode na domovih in za ohlajevanje stanovanja. Genovski strokovnjaki pa gradijo prvi del sončne termične centrale, ki bo seveda le poskusna.

Prvo mednarodno sodelovanje na tem področju beležimo že leta 1961, ko je bil v Sounionu v Grčiji prvi strokovni seminar mednarodnega značaja. Ob tej priložnosti je nastala tudi mednarodna ustanova «Compless», ki je nato sklicala strokovna zasedanja še v Milanu, Madridu, Lizboni in Istambulu. Pri tej mednarodni ustanovi sodeluje Italija v okviru državnega sveta za raziskave. S to mednarodno ustanovo je povezana tudi FAO, ki je prav tako zainteresirana pri pridobivanju pogonske sile iz sončnih žarkov.

Kot smo povedali, so se predstavniki držav, ki sodelujejo pri ustanovi «Compless», sestali tokrat v Marseillesu, in sicer v tamkajšnjem laboratoriju za heliotehniko, ki ga vodi prof. Marcel Perrot. Ta ima zelo veliko izkušenj na tem področju, saj njegova ustanova razpolaga z zelo razvitim centrom za proučevanje in izkoriščanje sončne energije v Pirenejih, tik ob španski meji. Na sedanjem zasedanju bodo strokovnjaki posameznih centrov prikazali, kaj so v svojem dosedanjem delu dosegli.

«VETRČKU» IN «OGELČKU» NI BILO PRAV LAHKO

MOSKVA, 18. maja. — Dolgotrajno bivanje v vesolju privede pri živalih do funkcionalnih sprememb. Ob povratku na Zemljo te spremembe postanejo še očitnejše, zatem pa izginejo. Do te ugotovitve so prišli, kot poroča TASS, sovjetski učenjaki, zahvaljujoč se rezultatom februarskega poizkusa s obema psičkoma, ki sta se nahajala v vesoljski ladji «Kozmos 110». «Vetrček» in «Ogelček» sta v breztežnostnem stanju prebila 22 dni, pri čemer sta se lahko premikala samo v zelo omejenem obsegu. Psička sta, namreč, lahko edinole stala, sedela ali ležela.

V času poizkusa je bila prvič raziskana tudi možnost prisilnega hranjenja tako, da se hrana in tekočina v želodec dovajata skozi njegove stene. Učenjaki so dokajšnjo pozornost posvetili tudi spremembam, do katerih je prišlo v mišicah živalic. Ugotovljeno je bilo, da se je pri živalih zmanjšal obseg mišične mase, kot se je spremenil tudi način gibanja, tako da so celo povsem navadne kretnje bile storjene z nezadostno negotovostjo.

Učenjaki menijo, da je takšno stanje v mišicah povzročilo tudi spremembe v funkciji ostalih delov organizma.

V času letenja sta živalci izgubili na teži ,čeprav sta bili v zadostni meri hranjeni. Nadalje je bilo opaziti, da se je tudi puls upočasnil. Normalen je spet postal šele po štirih ali petih dneh ponovnega bivanja na Zemlji. Petega dne po povratku iz vesolja je, nadalje, bilo opaziti pospešeno sesedanje eritrocitov in povečanje števila belih krvnih telesc. Znanstveniki si to razlagajo z reakcijo organizma na razmere normalne gravitacije. Rezultati mikrobiološke ter imunobiološke preiskave pa v določeni meri potrjujejo to razlago. Vendar mehanizem tega pojava še ni dovolj pojasnjen.

Učenjaki, ki so proučevali oba psička, menijo, da obstajajo določene splošne zakonitosti, po katerih bi se — ob največji opreznosti — učinkovanje dolgotrajnega vesoljskega poleta moglo uskladiti z učinkovanjem, ki bi ga tak polet utegnil imeti na človeka. Ni pa še pojasnjeno, ali bi dolgotrajno bivanje v breztežnostnem stanju v toliki meri spremenilo funkcijo organizma, da bi povratek v normalno stanje predstavljal veliko obremenitev.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ne nasedajte predlogom, ki nimajo nobene stvarne podlage. Povečal se bo vaš interes za kulturna vprašanja.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Uspelo vam bo odkriti šibko točko nekega svojega tekmeca. Ni priporočljivo, da bi se stalno razburjali.

DVOJČKA (od 21. 5. do 21. 6.) Na delu naj bodo vaša stališča bolj realistična. Ne jemljite tragično prijateljskih kritik.

RAK (od 22. 6. do 22. 7.) Ne očitajte venomer sodelavcu napake, ki je ni storil nenamenoma. Skušajte povrniti mir v družino.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Zanesite se predvsem na svoje lastne izkušnje. Skušajte izkoristiti ambicioznost nekega znanca.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Pospešite izvedbo nekega svojega načrta, ker bo sicer prepozno. Ne delajte v ljubezni računov brez krčmarja.

TEHTNICA (od 23. 9. do 22. 10.) Nadaljujte s svojimi napori za utrditev poslovne organizacije. Ne sprejemajte ukrepov, ki jih ni moč popraviti.

ŠKORPIJON (od 23. 10. do 21. 11.) Zamisel, ki ste jo nekoč zavrnili, boste to pot uspešno uresničili. Deležni boste lepega romantičnega doživetja.

STRELEC (od 22. 11. do 20. 12.) Danes boste na splošno pokazali izredno dinamičnost in podjetnost. Če bi se pokazala kaka nevarnost za vaš družinski mir, jo skušajte odpraviti.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Povečal se vam bo poslovni ugled, zahvaljujoč se vaši resnosti in poštenosti. Potrebni ste počitka.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) S posrečeno pobudo se boste v novem okolju že takoj v začetku izvrstno uveljavili. Pobotali se boste s svojimi sosedi.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Dan je primeren za ureditev nekaterih notranjih upravnih poslov. Spremenljivo razpoloženje.

C. Dapporto s «Poslancem» v Teatro Moderno

Zgodba glasbene komedije «Poslanec», s katero je Carlo Dapporto prišel s svojo skupino na gostovanje v Trst, je v bistvu enostavna, hkrati pa se močno, še preveč zaplete. Avtorja komedije Scarnicci in Tarabusi sta obdelala primer bivšega tatu, ki se je odrekel staremu «poklicu», pa ga razmere spet speljejo na stara pota in le naključje je hotelo, da ni ponovno kradel, hkrati pa vendarle rešil svoj problem. To je jedro komedije, ki v svoji bolj zapleteni obliki dobi sledeči potek:

Bivši tat Garibaldo Benetti — igra ga Dapporto — dobiva 400 lir pokojnine, ker je v duhu svojega starega «poklica» ukradel sovražniku neke tajne dokumente in jih izročil italijanskim odgovornim krogom, ki so mu zaradi tega tudi odpustili prejšnje grehe. Sedanja pokojnina — smo v letu 1921 — mu dopušča, da mirno živi in se ukvarja le s cveticami in tamburaškim zborom. Med tem mu hčerka dorase za zakon. Smola pa je v tem, da se dekle zaljubi v orožniškega častnika in mora zato ženinu prinesti 25.000 lir dote. Odkod naj oče — 400 lir pokojnine! — dobi toliko denarja? Žena — igra jo Elsa Vazzoler — ga zato pripravi do tega, da se odloči še za zadnji — «podvig». Skliče staro druščino, s katero se odpravi «na delo» v letovišče Montecatini, da bi tu «olajšal» kako starejšo damo. Že je na tem, da načrt izpelje, ko se pojavi lepa mlada gospa rimskega odvetnika in poslanskega kandidata. Ker je Garibaldo še razmeroma «svež», se loti mlade dame — igra jo Miranda Martino — ki tudi išče žrtev. Ker ima ljubimca, bi se rada rešila moža. Zato išče navideznega ljubimca, ki naj bi ga mož zalotil in iz ljubosumnosti ubil in ga nato zaprli, njej pa s tem omogočili, da se bolj svobodno sestaja z ljubimcem. Naključje nanese, da do umora ne pride, pač pa odvetnik, ki je med tem izvoljen za poslanca, vpreže Garibalda za nekaj dni v svoj položaj in mu za uslugo obljubi ne le 25 ampak 50.000 lir, s čimer je osnovno vprašanje — dota hčere — rešeno.

K temu pa bi morali dodati še celo vrsto kratkih več ali manj posrečenih zapletljajev, ki z nekaterimi baletnimi vložki vso prireditev podaljšajo na malo manj kot tri ure.

Rekli smo, da je delo prinesel v Trst — konkretno v Teatro Moderno pri Sv. Jakobu — Carlo Dapporto. Tega italijanskega komika menda ni potrebno predstavljati, saj spada v vrsto zelo znanih imen tega odrskega žanra. In resnici na ljubo je bil na odru — oprostite izrabljeni frazi — doma. Kar se ostalih moških vlog tiče, mu nihče ni bil niti od daleč dorasel. Kar se pa ženskih vlog tiče, je treba vsekakor omeniti Mirando Martino, ki se je pred tržaškim občinstvom brez dvoma uveljavila predvsem s svojo sproščenostjo, pa tudi s svojim likom, ki ga je občinstvu sicer pokazala v prizoru slačenja, vendar pa zelo zadržano, rekli bi zelo dostojno V dveh primerih pa je pokazala tudi kar dobre pevske sposobnosti, seveda na ravni glasbene komedije. Vse bolj «odrska» pa je bila Elsa Vazzoler, za katero pa to ni nič čudnega, saj izhaja iz dobre šole Cesca Baseggia.

Ker nastopa v celoti zelo veliko igralcev in igralk, smo omenili le gornje tri, saj bi nas že samo naštevanje predaleč privedlo. Poleg tega je tu še balet dvajsetih plesalk in plesalcev in še ožji, vendar dober orkester, ki bi ga tudi ne smeli prezreti.

Čeprav se nam je vsa zgodba zdela kar prenasičena zapletov in razpletov, se nam je prireditev sama zdela nekoliko razpotegnjena in to kljub številnim pikantnim dovtipom in političnim bodicam, ki so potek dogajanja na odru poživljale, kar je bilo opazno pri občinstvu, ki je s svojim ploskanjem večkrat prekinilo predstavo.

Skupina Carla Dapporta bo z uprizarjanjem nadaljevala vse do nedelje in komur je do lahkega razvedrila, naj si njegovega «Poslanca» ogleda.

F. U.

RADIO TELEVIZIJA

PETEK, 20. MAJA 1966

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Slov. pesmi; 11.45 Pevci in ansambli; 12.15 Pomenek s poslušalkami; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasbeno potovanje; 17.00 Tipični furlanski ansambel; 17.20 Pesem in ples; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Opera v očeh libretistov; 19.00 Zbor «Giuseppe Schiff»; 19.15 Darko Jagodic: «Problemi šole za umsko nerazvite otroke v luči moderne arhitekture»; 19.30 Glasbeni kontrasti; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Orkester Casamassima; 21.00 Operna glasba; 22.00 Benedetto Croce; 23.00 Pesmi za dva.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Orkester Russo; 13.35 Krtačni odtisi; 13.45 Zbora «A. Illersberg» in «Jacobus Gallus»; 14.30 Jazz.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 11.00 Plošče; 11.30 Današnji pevci; 11.45 Glasbeni zmenek; 12.00 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Melodije; 14.00 Popularne skladbe; 15.00 Zbor RTV Ljubljana; 15.45 Trio Ahačič; 16.20 Operni koncert; 17.00 Današnje teme; 17.10 Prijetna glasba; 17.45 Danes pojemo tako; 18.00 Prenos RL; 19.00 Šport; 19.30 Prenos RL; 22.15 Orkester Gold; 22.35 Večerni koncert.

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.35 Zdravnikovo mnenje; 9.45 Pesmi; 10.05 Donizetti in Mascagni; 10.30 Šola; 11.30 Melodije; 11.45 Plošča za poletje; 13.15 Giro d'Italia; 13.35 Dva glasova en mikrofon; 15.15 Filmske novosti; 16.00 Spored za najmlajše; 16.30 Simf. glasba; 17.40 B. Runeborg: «Una cena ritardata»; 18.25 Ramous: Oratorij za solo, zbor in orkester; 19.10 Oddaja za delavce; 20.15 Giro d'Italia; 21.30 Orkester «A. Scarlatti».

II. program

8.00 Jutranja glasba; 9.00 Poje M. Laforet; 9.35 Plošča za poletje; 10.35 Nove pesmi; 11.40 Orkestri; 14.00 Pevci; 15.00 Plošča za poletje; 15.30 — 16.45 Giro d'Italia; 17.00 Rapsodija; 17.35 Enciklopedija; 18.35 Enotni razred; 18.50 Vaši izbranci; 19.50 Giro d'Italia; 20.10 Večerne fantazije; 21.10 Tovarna golov: Napoli; 22.00 Jazz.

III. program

18.30 Ital. slovstvo; 18.45 Cherubinijeve skladbe; 19.15 Ital. periodični tisk; 19.30 Smetana in Dvořak; 20.30 Revija revij; 21.20 Berliozove skladbe; 21.50 Turin včeraj in danes; 22.45 J. Hanley: «Una passeggiata nel mondo».

Slovenija

8.05 Operna matineja; 8.55 Pionirski tednik; 9.25 Domače viže; 9.35 E. Adamič — S. Mihelčič: Pomladne piščalke 10.15 Iz hrvatske in srbske glasbe; 10.35 Novost na knjižni polici; 11.00 Turistični napotki; 11.15 Nimaš prednosti!; 12.05 Iz Wagnerjevih oper; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Iz narodne zakladnice; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Radijska šola; 14.35 Avstrijske narodne; 15.20 Napotki za turiste; 15.30 Od vasi do vasi; 15.45 V svetu znanosti; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Simf. koncert; 18.00 Aktualnosti; 18.20 Zabavni orkester; 18.45 Kulturne diagonale; 20.00 Lepe melodije; 20.20 Zunanje-politični pregled; 21.15 Oddaja o morju; 22.50 Mirza Šafi: Pesmi; 23.05 Kielland: Concerto grosso.

Ital. televizija

8.30 Šola; 14.40 Prenos športnega dogodka; 15.30 Giro d'Italia; 17.30 Dnevnik; 17.45 Spored za najmlajše; 18.45 Plavanje: prosti stil; 19.25 Na pragu znanosti; 19.55 Šport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 A. Testoni; «In nostro prossimo»; 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 TV pošta; 22.00 Plošča za poletje.

Jug. televizija

10.00 TV v šoli; 16.35 Poročila; 16.40 TV v šoli; 17.00 Angleščina; 17.30 TV v šoli; 18.00 Mali svet — oddaja za otroke; 18.25 Obzornik; 18.45 Obveščanje v delovnih kolektivih; 19.15 Karavana — potovanje skozi neznane kraje Jugoslavije; 19.40 TV akcija; 20.00 Dnevnik; 20.30 Yankee na dvoru kralja Artuja — film; 22.20 Glasbeni magazin; 23.20 Poročila.

Goriško-beneški dnevnik

S SEJE POKRAJINSKEGA SVETA

Z glasovi strank levega centra so odobrili proračun za leto 1966

Zanj je glasovalo 14 svetovalcev (KD, PSI, PSDI in SDZ); proti pa se je izreklo 9 svetovalcev (KPI, PSIUP, PLI in MSI) - Obsodba nasilja ob smrti študenta Rossija v Rimu

Na svoji zadnji seji preteklo sredo zvečer, ki se je po dolgotrajni debati končala v četrtek zjutraj okrog 3. ure, je pokrajinski svet odobril z večino levega centra poročilo in posamezne postavke proračuna pokrajinske uprave za leto 1966. Za proračun je glasovalo 14 svetovalcev KD, PSI, PSDI in SDZ; proti pa je glasovalo 8 svetovalcev KPI, PSIUP in PLI.

V uvodu se je nadaljevala debata o resoluciji, s katero naj bi pokrajinski svet obsodil zločin nad študentom Paolom Rossijem v Rimu. Predloženi sta bili dva resoluciji, ena od KPI in druga od levega centra, ki so jo podpisali Macorarti za PSI, Peressin za KD in Tacchinardi za PSIUP. Po nekaj brezuspešnih poizkusih, da bi obe združili v eno, so končno izglasovali resolucijo levega centra, ki obsoja rimski napad na demokracijo in svobodo ter sploh vsako vrsto nasilja.

Pri nadaljevanju razprave o proračunu je najprej govoril Poletto (PSIUP) predvsem o položaju cest v okolju okrog Ronk. Tomadinova (KPI) je govorila o potrebnih ukrepih za razvoj gospodarstva na področju Tržiča; Culot od KD je obžaloval, da se vse preveč govori o drugih problemih in premalo o proračunu samem.

Po zaključku debate je najprej govoril odbornik za finance Marocco, ki je zavračal predvsem kritike komunističnega svetovalca Menichina. Zaključil je, da predstavlja proračun, vkljub finančnim težkočam, s katerimi mora računati, dinamičen in delaven program ter je pozval vse svetovalce, naj sodelujejo pri njegovem izvajanju.

Odbornik Pecorari je govoril predvsem o pokrajinski umobolnici in o napredku reforme in njene modernizacije, za kar je pokrajinska uprava stalno večala izdatke. Za zdravila n. pr. so se ti izdatki povečali od prejšnjih 2 na 29 milijonov lir.

Odbornik Vezil je govoril predvsem o kmetijskih problemih, odbornik Dissette pa o javnih delih, katerim bodo posvetili več časa na eni prihodnjih sej.

Zaključil je predsednik dr. Chientarolli, ki je dal med drugim nekaj podatkov o protijetičnem konzorciju in njegovi dejavnosti ter o težavah ONMI. Glede avto ceste Villesse-Gorica je dejal, da bo potrebni znesek dve milijardi lir na razpolago leta 1968. Med tem pa so že pripravili prvi načrt, ki ga proučuje uprava državnih cest. Dotaknil se je tudi drugih najvažnejših problemov, ki se tičejo Goriške in njene pokrajinske uprave. Nato je povedal, da so za zaključek debate predložili kar 11 resolucij z raznimi predlogi; od teh so jih komunisti predstavili kar 8. Ker bi ne mogli vseh obravnavati so nekatere skušali združiti. Ker to ni uspelo, so glasovali o njih brez nadaljnje debate. Sprejeta je bila resolucija levega centra (KD, PSI, PSDI in SDZ) ki se izreka za zaupnico proračunu. Zanjo je bilo oddanih 14 glasov, proti pa 9 glasov KPI, PSIUP, PLI in MSI. Za komunistične predloge je bilo oddanih samo po 7 glasov in so bili tako zavrnjeni.

Poezija šestih narodov srednje Evrope

(Nadaljevanje s 1. strani)

srednje Evrope so ponoven dokaz za možnost miroljubnega sodelovanja med književniki različnih narodov, ki imajo različna gledišča in nazore, sodelovanja v vzdušju demokracije in svobodne diskusije. Zaključil je s prepričanjem na uspeh te pobude ter se zahvalil za lep sprejem in izkazano gostoljubnost.

Sledil je uvodni govor, ki ga je imel goriški pesnik iz Gradeža Biagio Marin. S tega skrajnega koščka Italije, ki tako tesno meji na Jugoslavijo, da je mesto razdeljeno med obema državama, je pozdravil vse goste. Meja reže enotnost zemlje, vendar te meje ni videti niti s hribov z ene in druge strani meje.

Nato je omenil goriškega pesnika Michelstaedterja, ki se je rodil v Gorici leta 1887. Tu je živel tudi Alojz Gradnik, slovenski pesnik in sin italijanske matere in slovenskega očeta in še pred njim, v isti gimnaziji, kjer smo sedeli v istih klopeh Slovenci in Italijani, je pred nami sedel pesnik Simon Gregorčič, čigar pogreb sem sam videl in ki ga Slovenci imenujejo «goriški slavček». Ko je bil Gradnik v zadnjem letniku sem bil jaz v četrtem in ni bilo brez pomena, da smo vsi šli skozi isto šolo.

Govornik je nato omenil neko svoje srečanje z velikim vzgojiteljem Friedrichom Foersterjem, ki mu je ob tisti priliki poudaril veliko vlogo takratne Avstrije, v kateri je bilo omogočeno, da so se različni narodi čutili enakovredne in enakopravne. Če bi Avstrije ne bilo, ali če bo izginila, je dejal Foerster, jo bo lahko nadomestila samo združena Evropa, do katere pa je še daleč.

Govornik je omenil Andričev «Most na Drini», ki odraža tako mednarodno zavest in zato je v tem delu občutil neko domačnost, ki mu je bila blizu.

Poezija, ki ima sicer velik socialen pomen, se ne pusti vladati. To so vedeli že stari Rimljani. Marin je nato navedel nekaj misli velikih pesnikov Leopardija in Goetheja ter italijanskega filozofa Croceja o bistvu poezije.

Govornik je zaključil z ugotovitvijo, da je Duh samo eden in prav tako ustvarjalni genij. V njegovem imenu in duhu se lahko in se moramo združiti vsi, če hočemo v resnici biti pesniki, ali vsaj navadni ljudje.

S tem je bil dopoldanski program zaključen. Ob 13. uri je bilo v grajskem gostišču Lanterna d'Oro skupno kosilo, pri katerem so udeleženci še nadalje navezali osebne stike.

Pesnik Biagio Marin

Popoldne ob 16. uri se je zborovanje nadaljevalo in začelo so se uradna poročila. Prvo je bilo na vrsti poročilo o avstrijski poeziji, ki ga je podal Hans Brunmayr. Sledilo je poročilo o sodobni poeziji na Čehoslovaškem, ki sta ga podala Adolj Kroupa in Miroslav Cervenka. Po poročilih je sledila debata o poeziji v teh dveh državah

Danes dopoldne se bo zborovanje nadaljevalo. Ob 9.30 bo na vrsti tretje poročilo in sicer o nemški poeziji, ki ga bo podal Kurt Hohoff. Temu bo ob 10.30 sledilo poročilo o italijanski poeziji, ki ga bo podal Ugo Fasolo ter poročilo o poeziji v deželi Furlanija - Julijska krajina, ki ga bo podal Biagio Marin. Popoldne pa bodo odšli gostje na obisk v Oglej in v Trst. V Trstu bo uraden sprejem ob 18.30 uri na županstvu ob 19.30 pa bodo odšli na Grad sv. Justa.

Senator Ferruccio Parri govori v nedeljo v Gradiški

V nedeljo 22. maja bodo v Gradiški odkrili spomenik padlim partizanom, s katerim bodo počastili 20-letnico odporniškega gibanja. V organizacijskem odboru so predstavniki vseh strank razen misovcev in monarhistov.

Svečanost se bo začela ob 9. uri z odkritjem spomenika na pokopališču; ob 10.45 bodo odkrili na županstvu spominsko ploščo vsem žrtvam Gradiške v osvobodilni vojni; ob 11. uri bo na glavnem trgu govoril senator Ferruccio Parri, ob 12. uri pa bo sprejem na županstvu, kjer bodo podelili medalje svojcem padlih.

Kratke iz bolnišnice v Tržiču

V civilni bolnišnici v Tržiču so včeraj odstranili strokec česna iz nosa 31-letne Albine Radetti iz Tržiča, Ul. 1. maja 146. Po vsej verjetnosti si ga je vtaknila v nos, ker ji je morda kdo svetoval, da koristi zdravju; seve, ga potem, sama ni mogla izvleči in se je zatekla v bolnišnico.

V prometni nesreči pri redipuljskem pokopališču se je poškodovala 17-letna Ilfe Toso iz Gradiške; pobila se je po glavi in se bo zdravila 15 dni.

V timavski papirnici se je zbodel v roko 33-letni Cesare Del Bello z Opčin pri Trstu; okreval bo v nekaj dneh.

Avtomobil je povozil 6-letnega Paola Rossija iz Štarancana, Ulica Roma 18; udaril se je v glavo in levo koleno ter bo okreval v 8 dneh.

Pesnik Ungaretti na goriškem Gradu

Danes ob 18.30 bo v dvorani deželnih ustanov na Gradu v Gorici eminentni italijanski pesnik Giuseppe Ungaretti bral svoje poezije napisane v spomin na prvo svetovno vojno. Predstavila ga bosta profesorja Stello Crise in Giovanni Menghini. Občinstvo je vabljeno k udeležbi.

DIJAŠKI DOM V GORICI

1945-46 — 1965-66

Ob priliki dvajsetletnice obstoja Doma bo v nedeljo, 22. maja 1966 v popoldanskih urah v prostorih Doma v Ul. Montesanto 84 v Gorici

srečanje

bivših gojenk in gojencev, vzgojiteljev in ostalega osebja. Na programu so ogled Doma, dokumentarne in fotografske razstave ter priložnostna prireditev s sodelovanjem bivših in sedanjih gojencev.

Ob tej priliki bo obiskovalcem na razpolago lična in pestra brošura s članki bivših in sedanjih gojencev in vzgojiteljev in številnimi slikami.

Vljudno vabljeni vsi prijatelji mladine.

MALOOBMEJNI BLAGOVNI PROMET

V marcu je bilo na Goriškem za 797 milijonov lir uvoza in izvoza

Uvoz iz Slovenije je bil znatno večji kot pa izvoz

Pokrajinski urad za trgovino in industrijo je s pristankom trgovinske zbornice za Goriško izdal v preteklem marcu 106 izvoznih dovoljenj v okviru maloobmejnega blagovnega prometa s Slovenijo za skupni znesek 312.9 milijona lir. Uvoznega dovoljenja niso izdali nobenega, pač pa je bilo uvoženega na carino za nad 484.5 milijona lir raznega blaga. Skupaj je torej dosegel uvoz in izvoz v preteklem marcu nekaj nad 797 milijonov lir.

Med uvoženim blagom iz Slovenije, naj omenimo konje za 53.9 milijona lir, govejo živino za zakol 50 milijonov, goveje meso 189.3 milijona, svinjsko meso za 24 milijonov; med drugim uvoženim blagom je na prvem mestu les in lesni izdelki za nekaj nad 96 milijonov lir, cementni izdelki za 27.5 milijona in idrijske čipke za 9 milijonov lir.

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da je bilo uvoženega precej govejega mesa. Zato ni prav nič čudno, če se v zadnjih mesecih vedno bolj pogostoma opaža po goriških ulicah jugoslovanske hladilne tovornjake, ki razvažajo po mestu sveže meso in ga oddajajo mesnicam po raznih mestnih predelih. Taka preskrba je vsekakor bolj v redu s higienskimi predpisi, kot pa drobna trgovina na goriškem zelenjadnem trgu, ko se lahko meso zlasti v poletni vročini predčasno pokvari. Seveda pa moramo pripomniti, da gre uvoženo meso in živina tudi izven našega področja, ker so uvožene količine večje, kot pa jih lahko porabi domače prebivalstvo, zlasti na področju goriške proste cone.

Med izvoženim blagom v Slovenijo je na prvem mestu tekstilno blago z nad 164 milijoni, kar je več kot polovica vsega izvoženega kontingenta; omenimo naj še avtomobilske nadomestne dele za 30 milijonov, fotografske potrebščine za 17.3 milijona, plastične predmete za 16.7 milijona, razno železnino za 12.1 milijona, pisarniške potrebščine za 7.6 milijona lir, športne predmete za 8.2 milijona itd.

Kot vidimo se v trgovini s Slovenijo še vedno več blaga uvaža kot pa izvaža in je tudi v marcu ta razlika znašala okrog 172 milijonov lir v korist uvoza.

Kino

Gorica

VERDI. 15.00: «7 monaci d'oro», Raimondo Vianello in A. Fabrizi; italijanski barvni kinemaskopski film.

CORSO. 17.15: «L'armata Brancaleone», V. Gassman, Catherine Spaak. Ital. film v barvah.

MODERNISSIMO. 16—22.30: «L'uomo che ride», Jean Sorel in Lisa Gastoni, ital barvni film; mladini pod 14. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 17.00: «I gringos non perdonano», T. Kendall in Thomas Moore; italijanska barvna koprodukcija v kinemaskopu.

CENTRALE. 17.00: «James Tond» — operazione D.U.E.», L. Buzzanca in F. Anglade, italijanski barvni kinemaskopski film; zadnja ob 21.30.

Tržič

AZZURRO. 17.30—22: «Colorado Charlie», J. A. Bertie in Barbara Hudson, barvni kinemaskopski film.

EXCELSIOR. 16—22: «La spia che venne dal freddo», Richard Burton; kinemaskopski film.

NAZIONALE. 17.30—22: «Solo contro tutti», R Hundor, barvni kinemaskopski film.

PRINCIPE. 17.30—22: «Rancho bravo», James Steward in M. O.Hara; kinemaskopski film v barvah.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna KUERNER, Korzo Italija št. 10, tel. 25-76.

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja 22 stopinj ob 16. uri, najnižja 11,4 stopinje ob 4. uri; povprečne vlage 60 od sto.

šport šport šport

ODBOJKA ŽENSKA A LIGA

Bor porazil Virtus s 3:1

Tokrat borovke niso zamudile priložnosti, da bi prišle do dveh dragocenih točk. Začele so sicer dobro, a kaj kmalu so se zmedle in posledica je bila prepustitev prvega seta mirnim in bolj organiziranim tekmicam Virtusa iz Ravenne. Tržačanke pa so se v drugem nizu bolj razživele in čeprav niso so vseeno prisilile nasprotnice na podrejeno vlogo. Te so z izjemo v začetku, ko so se trmasto branile in si izsilile celo vrsto menjav servisa, redkokdaj prišle do besede in so morale v pičlem času priznati premoč domačink.

Tudi tretji set je potekal približno na isti ravni, le da so gostje prevzele vodstvo, a so se morale kmalu sprijazniti s premočjo deklet v plavih dresih, ki so jih pustile pri 8. Še slabše je za predstavnice Ravenne kazalo v zadnjem nizu. Proti koncu pa so se gostje zbrale in so se, predvsem zaradi izredne igre in še posebno udarcev Di Lorenzijeve, že nevarno približale Tržačankam. Te pa niso popustile in zadostoval je kratek, a oster forcing, da so morale sicer trdovratne predstavnice Virtusa, dokončno poražene z igrišča.

Izid

BOR — VIRTUS 3:1 (13:15, 15:4, 15:8, 15:11).

Postavi

BOR — Pavletič, Švab, Batista, Mijot, Hmeljak, Zavadlal, Kenda, Barej L. in Barej S.

VIRTUS (Ravenna) — Boattini N., Boattini P., Rambelli, Albatici, Zaccagnini, Strocchi, Casadio, De Lorenzi, Ghigi, Iaffaldano, Papi.

Sodnik — Tangerini Corrado (Modena).

Stranski sodnik — Marcon Gianfranco (Trst)

Zapisnikar — Cattaruzza (Trst).

* * *

Ženska šesterka Brega, ki nastopa v odbojkarskem prvenstvu B lige, je včeraj klonila s 3:0 (15:10, 15:12, 16:14) ekipi Pordenona.

ZA NOČNI POKAL

Breg	**2**
S. Anna	**1**

V včerajšnji tekmi za nočni pokal tržaškega mesta, ki je bila v Boljuncu, je enajsterica Brega premagala S. Anno 2:1 (0:0).

KOŠARKA *Včeraj na škedenjskem igrišču*

Servolana lahek plen peterke Bora

Končni rezultat 54:45 (21:22) za plave

Končno zopet zmaga za Borove košarkarje. Po sobotnem porazu proti Don Boscu za eno samo točko razlike (50:49), so včeraj «plavi» napeli vse sile in si povsem zasluženo priborili zmago proti kvotirani Servolani, ki ima večletno košarkarsko tradicijo. Rdeči so peleg tega igrali na lastnem igrišču in zato so bili nedvomno favoriti za zmago. V začetku je dalo vse slutiti, da bodo plavi lahek plen nasprotnikov. Servolana je namreč začela z zelo hitrim tempom, kar je zmedlo mlade borovce, ki gotovo niso pričakovali takega sprinta nasprotnikov. Poleg tega pa so morali slovenski predstavniki na igrišče z nekaterimi rezervnimi igralci, ker se Rudež, Rojaz in Košuta niso pravočasno predstavili na igrišču. Borovci gotovo niso mogli slediti vigranim nasprotnikom, ki so nizali točko za točko in si v kratkem priborili razliko 6 točk. Nato pa so si borovci končno opomogli in zmanjšali razliko na 10:14. Medtem pa sta le prišla Rojaz in Rudež in za borovce je bil to pravi oddih. Z uvrstitvijo obeh igralcev je postajala igra plavih razumnejša, tako da je borovcem uspelo zmanjšati razliko ob koncu prvega polčasa na eno samo točko. Prvi del tekme se je namreč končal z rezultatom 22:21 v korist nasprotnikov.

Drugi polčas. Borovci so se popolnoma spremenili. Igrali so izvrstno. Poslužili so se predvsem protinapada, v obrambi pa so bili nepopustljivi. V desetih minutah so dosegli 12 točk, nasprotniki pa niso dali niti enega zadetka! V tem uvodnem delu drugega polčasa so borovci pokazali zares izvrstno igro. V obrambi so igrali cono 2—1—2 in 2—3. Predvsem slednja (2—3) obramba je povsem zmedla nasprotnike, ker so tako borovci onemogočili «rdečim», da so streljali z daljave. S to cono so plavi onemogočili nasprotnikom tudi vsako odbito žogo. Slovenski predstavniki so igrali v drugi liniji z Rojazem na desni, Lakovičem v sredini, Rudežem pa na levi. V prednji vrsti pa sta nizka, toda hitra igralca, Prinčič in Zavadlal izkoristila vsako priliko, da sta s hitrimi protinapadi onemogočila nasprotnikovo obrambo. Predvsem se je izkazal Zavadlal, ki je dosegel 21 točk in je bil nedvomno najboljši na igrišču. Z rezultatom 32:21 v korist Borovih predstavnikov so nasprotniki ostro reagirali. Začeli so z večjo vnemo napadati in so v 16' igre zmanjšali razliko na 5 točk (37:43). Tedaj pa so se borovci ponovno vrgli v napad in so nasprotnike z vrsto protinapadov in strelov z daljave popolnoma onemogočili. Razlika točk je vedno nihala od 7 do 9 v korist Borovih predstavnikov. Se majhna reakcija nasprotnikov, nato pa konec tekme. Rezultat: Bor — Servolana 54:45.

BOR — Ambrožič (4), Švara, Rudež (4), Zavadlal (21), Rojaz (4), Prinčič (2), Lakovič (18), Gergolet (1).

— edson —

ATLETIKA

LJUBLJANA, 19. — Izidi danajnega mednarodnega atletskega mitinga Alpe-Adria so naslednji:

110 m zapreke
1. Klaus (Štajerska) 14"7
2. Musulin (Goriziana) 14"9

1000 m
1. Važič (Slovenija) 2'25"6
7. Merni (Goriziana) 2'38"1

100 m
1. Kunauer (Koroška) 10"7

100 m ženske
1. Lubej (Slov.) 12"0

Kopje ženske
1. Urbančič (Slov.) 51,34 m

Krogla
1. Suker (Hrv.) 17,85 m
9. Francescutto (Udinese) 13,78

1500 m mladinci
1. Zorić (Hrv.) 4'00"4

400 m
1. Tomaello (Udinese) 48"7

Krogla ženske
1. Hudobivnik (Slov.) 12,85 m

1500 m zapreke
1. Pavličević (Hrv.) 4'11"7

Višina
1. Vivod (Slov.) 2,40 m
3. Medesani (Fiamma Trst) 190

600 m ženske
1. Djurica (Hrv.) 1'38"6

Palica moški
1. Rojko (Slov.) 4,20 m

Daljina ženske
1. Pfannerstill (Tirol.) 5,77 m

3000 m moški
1. Žuntar (Slov.) 8'07"4

4x100 m ženske
1. Hrvatska 49"1

Disk moški
1. Reimitzer (Štaj.) 52,41 m
12. Francescutto (Udinese) 38,65

Švedska štafeta 400x300x200x100
1. Tirolska 1'59"7
3. Julijska krajina (Codarini, Tomaello, Musulin, Tavagnutti) 2'00"8

EKIPNA LESTVICA

Moški
1. Slovenija 24 točk
2. Hrvatska 11
3. Stajerska 8
4. Julijska krajina 6

Ženske
1. Slovenija 15,5 točke
2. Hrvatska 9,5
3. Tirolska 5

II. ETAPA GIRA D'ITALIA

Španec Jimenez z roza majico

Drugi Motta, tretji pa Gimondi

MONESI, 19. — Španec Jimenez, ki je prišel na Giro kot oproda Anquetila in z izrecno nalogo, da ne bo dal miru najbolj nevarnim tekmecem francoskega asa, je svojo nalogo ne samo izpeljal po načrtu, temveč si je danes privoščil zmago, ki mu je prinesla roza majico. Ker je šlo za vzponsko progo, njegova zmaga ni presenetila nobenega. Španec je znan kot odličen gorski kolesar in danes je dokazal, da je skoraj nepremagljiv. Drugo mesto bi zasluženo pripadlo Zilioliju, ki je skušal, pa čeprav brez uspeha, slediti Špancu. Verjetno je prepozno začel zasledovanje in ko se je Gimondi prebudil, je Zilioli vidno zaostal. Zmagovalec Toura pa se je moral s svoje strani predati Motti, ki je Gimondija tik pred ciljem, ki je bil na vzponu, dohitel in ga tudi za las prehitel.

Vrstni red na cilju 60 km dolge druge etape Imperia - Monesi je naslednji:

1. JULIO JIMENEZ (Šp.) 1 ura 57'07" s povprečno hitrostjo 30,738 km
2. Gianni Motta 1.58'30"
3. Felice Gimondi 1.58'32"
4. Rolf Maurer (Šv.)
5. Jacques Anquetil (Fr.)
6. Mugnaini 1.58'36", 7. Adorni 1.58'39", 8. Balmamion 1.58'43", 9. Bitossi 1.58'46", 10. Zilioli 1.58'51", 11. Huysmans (Belg.) 1.58'54", 12. Schiavon, 13. Boni 1.58'58", 14. Preziosi 1.59'36", 15. De Rosso 1.59'39", 16. Taccone 1.59'58". 17. Armani

SPLOŠNA LESTVICA

1. **JULIO JIMENEZ (Šp.) 5.46'29"**
2. **Motta z zaost. 1'23"**
3. **Gimondi 1'25"**
4. **Maurer (Šv.)**
5. **Adorni 1'32"**
6. **Balmamion 1'36", 7. Bitossi 1'39", 8. Zilioli 1'44", 9. Preziosi 2'29",10. De Rosso 2'32", 11. Taccone 2'51", 12. Massignan 3'54", 13. Battistini 3'57", 14. Passuello, 15. Zandegù 4'02", 16. R. Altig 4'08", 17. Chiappano, 18. Maino 4'16", 19. Polidori 4'19", 20. Anquetil 4'40".**

Lestvica gorske nagrade

1. JIMENEZ 80 točk
2. Motta 30
3. Zilioli in Gimondi 20
5. Adorni 10

* * *

SCECIN, 19. — Italijan Pietro Guerra je zmagal v deseti etapi Praga - Varšava - Berlin na 225 km dolgi progi od Poznanja do Ščečina. Zmagovalec je progo prevozil v 5 urah 21'21". Na drugo mesto se je uvrstil Poljak Marjan Kegel. Francoz Bernard Guyot je ohranil vodstvo v splošni lestvici.

* * *

PARIZ, 19. — Holandec Jan Janssen je danes zmagal na najdaljši dirki na svetu. Nizozemec je prevozil 567 km dolgo progo od Bordeauxa do Pariza v rekordnem času 14.19'48". Na drugo mesto se je s 14.23'58" uvrstil Francoz Groussard, na tretje pa njegov rojak Lefevre.

NOGOMET

Fiorentina italijanski pokalni prvak

RIM, 19. — Finalna tekma za letošnji italijanski nogometni pokal med Fiorentino in Catanzarom se je zaključila šele po podaljških z zmago Florentincev z 2:1 (1:0, 1:1). Gole so dosegli Marcioro za Catanzaro, Bertini iz enajstmetrovke in Hamrin za Fiorentino. Fiorentina, ki je že osvojila italijanski pokal 1940. in 1961. leta, bo predstavljala Italijo v prihodnji izvedbi turnirja za pokal pokalnih prvakov.

* * *

Bivši nogometaš Fiorentine, Spala in Vicenze Mario Caciagli bo prihodnje leto treniral moštvo Triestine.

IVO JUVANČIČ 3.

Boris Pahor in Trst

Zgodovinske silnice v njegovih romanih

Tudi tisti, ki nastopajo v vlogi vodilnih pri teh vaščanih, da ne rabim izraza aktivist, niti enkrat ne spregovore o OF, da o partiji molčim. Je pa govora o partizanih, toda srečamo jih ne, razen dveh, ki se zdravita. Gre pa le za «isto oblast v mestu in pa v gozdovih» (str 167). Majda, Stojan in Jadran — ta se pojavi le s pismom (str. 158) so, ki so povezani, ki vodijo. Majda je intelektualka, dasi živi na vasi, «priznana prevajalka za štini jezike» (str. 125), doživela je že zapor in internacijo (str. 108, 125-126), toda že pred izbruhom NOB, Majda ima zveze z mestom. S kom? Nekje, avtor ne pove, gre za ljudi, ki so bili pač blizu organizaciji TIGR.

Italijanski antifašizem je zajemal različne tokove. Ko se je začela oborožena rezistenca, je ta zbral v skupen tok vse pritoke. Rezistenca je bila koalicija vseh antifašističnih strank, prevladovala je levica in pri tej KPI, dasi ni imela vodilne vloge; bila je le prva med enakimi. Nekaj podobnega se pred drugo svetovno vojno dogaja med Slovenci na Primorskem, kar pride do izraza v aretacijah 1940 in na II. tržaškem procesu: ob stari KPI je mlada KPI, skupina Pinka Tomažiča; ob tej tigrovci, krščanski socialisti z dr. Stankom Vugom, svakom Tomažiča, in ob vseh še predstavniki stare generacije, zastopniki zlasti meščanske napredne stranke.

V dobi, v kateri se odvije dejanje «Mesta», sestavljajo okrožni odbor OF Trsta tako zastopniki starejše generacije (socialisti in meščanski), kakor nove sile, ki so že šle skozi OF in KPS, skozi NOB. Zato za to obdobje ni nič čudnega, če vasi nad tržaškim Bregom živo življenje odpora, ki ni «pravoverno», ki ni še popolnoma v liniji OF, ki ima svoje lokalne specifičnosti zemlje in ljudi na njej. Ob temeljni ideji romana, domovinska pravica — domovinska ljubezen, mislimo, da je Stalin ob napadu na Sovjetsko zvezo proglasil «domovinsko vojno». In še iz zadnjih dni (Europeo 30. V. 1965 — XXI št. 22): Mladi sovjetski pesnik Evtušenko, ki ga je zadela jeza Hruščova, je v svojem intervjuju izrazil svoje začudenje, da kapitalistični svet zelo malo govori o «domovini». A tudi slovenski socializem.

Pravi spoprijem s Trstom, z mestom samim je Boris Pahor dal šele v romanu «Parnik trobi nji». Roman, napisan maja 1963 — izdan 1964 — postavi dogajanje v dobo 1939-40, ob začetek druge svetovne vojne, ko je Italija bila še izven nje, ali v pripravljenosti. Časovno se torej dejanje «Parnika» odigrava pred tistim iz «Mesta»

Pri obeh romanih pa najdemo neko paralelnost v gradnji in tehničnih prijemih podajanja. V «Mestu» ima glavno vlogo moški, jurist Rudi Leban, v «Parniku» pa ženska, dekle Eva; ob Rudiju stoji Majda, ob Evi Danilo, za njim Bojan, kot je za Majdo Vida. Pri Rudiju, ki pade v vasi nad Bregom, je problem, kam in kako priti v partizane; pri Emi, kje in kako najti službeno mesto uradnice, kako se vključiti v odpor. Oba sta v svojem okolju nekje tujca. Rudi je imel sicer poznanje na vasi, Ema je samo rojena Tržačanka, zrasla pa kot hči železničarja, ki je bil pregnan v Milan, kjer se je šolala, nato pa po očetovi smrti živela na Krasu. Oba potrebujeta pomoč, ki jo tudi dobita, da ju uvaja v staro-novo okolje: Rudi Majdo, Ema Danila in še druge. Oba romana imata dve problematični dekleti, v «Mestu» je Vida, v «Parniku» pa Fani, ki je sicer že mrtva, a nekje njena navzočnost bega glavno junakinjo, Fanino sestro.

Kakor smo v «Mestu» za glavnimi akterji dejanja ugotovili vaško sosesko, vrsto oseb, ki odločilno vpliva na potek romana, na odločitve glavne osebe Rudija, tako imamo v «Parniku» slovensko antifašistično skupnost. Ni tistega enotnega vzdušja, kot na vasi, vzdušja, ki ga je stvoril september 1943. V tem mestnem kolektivu obstaja precejšnja diferenciacija. Odločilni so tigrovci, tok, ki je sprejel v romanu pritoček iz koprske gimnazije, Danila in Bojana. Paralelno s tigrovci gredo štempiharji. Medtem ko veže tigrovce ostrejša konspiracija so slednji prijetna družbina, ki prireja izlete, plese. Ob tigrovcih, ki so gibalna vzmet, riše avtor še odpor cerkvenega kroga, Marijine družbe, žena in deklet, pretežno služkinj, ki je povsem pasivnega značaja; vendar pa so posameznice, na pr. Bojanova sestra Vera pri organizaciji TIGR.

Na širših prireditvah družbenega značaja, ki jih opisuje avtor, se pojavi še komunist Riko, «tiha, ujeta stisnjena trma, ki vsa zgoščena temno čaka, da bi se mogla sprožiti in maščevati». To je poteza njegove osebnosti, ki «gleda zviška na okolico... na doživetja», saj «je šel skozi ječe». Vsa njegova dejavnost obstaja v tem, da nastopa kot kritik nacionalnih miklavževanj, plesov, ki se vrše «pod pokroviteljstvom dveh stricev», civilnih policistov-kvesturinov (str. 234).

Njegova navzočnost sproži med tigrovci diskusijo, za in proti sodelovanju s komunisti (str. 235-236) v antifašističnem odporu, vendar je pa mnenje Danila in s tem glavne linije romana za sodelovanje vseh, ki so proti fašizmu. Danilo gre s svojo mislijo še dalje: «Mogoče imajo najbolj prav tisti, ki verujejo, da bo šele socializem prinesel demokratično ureditev sveta. Drugače ne vem, kako naj pridejo majhni narodi do samostojnosti» (str. 174-175), tako kakor je verjel Srečko Kosovel. Za Danilom gre glavna akterka romana Ema, ki ima, a le neka bežna pomenkovanja s komunistom Rikom. Tako postavlja Pahor odnose TIGR-komunisti v svojem romanu. Gre za pogajanja v samem Trstu, res samo za neko skupino tigrovcev; vodilni, ti stoje nekje v ozadju, v ilegali za čas 1939-1940. Toda prav v tem času so, po vseh dostojnih virih in pričevanjih, bili odnosi TIGR do KPI že razčiščeni, tesnejši.

Ni moči tu podajati vsega historiata, ki zadeva TIGR kot KPI, vendar nekaj bistvenih točk, ki so važne za celoten razvoj slovenskega antifašističnega odpora na Tržaškem in Goriškem, že lahko ugotovimo, kljub pomanjkanju dokumentov, spominov, poročil.

TIGR je kot revolucionarna organizacija nacionalne smeri zbirala predvsem mlajšo generacijo. Že v svojih začetkih je dobila v svoje vrste tudi slovenske levičarje, komuniste. Toda le posameznike, saj je TIGR sam bil omejen na male skupine. Antifašizem in agilnost sta privlačevala marsikaterega levičarja, saj je s pravo fašistično diktaturo, ki se začne 1925-26 in je razpustila vse stranke, predvsem KPI, prišla med vrste komunistov neka zmeda, ker so ostali brez vodilnega kadra. S prvim tržaškim procesom, ki obsodi tigrovce na smrt (bazoviške žrtve) se 1930 zaključi prvo obdobje TIGR. (O tem imamo spomine Zorka Jelinčiča, Koledar Gregorčičeve založbe 1946: Primorska mladina-TIGR. Jadranski koledar 1960: Ob tridesetletnici strelov na Bazovici. Z. Jelinčič, koledar 1961: Po tridesetih letih. In še Primorski dnevnik 5. 4. 1964, «Nekaj opomb» in isti list 19. 4. 1964, «Nekaj spominov». Omenim še Tolminski zbornik 1956, članek A. Rejca. Jelinčič in Rejec sta bila med ustanovitelji TIGR. (Prav zadnji čas je izšel Špangerjev Bazoviški spomenik.)

Ob obnovi TIGR po Bazovici se zgodi v tridesetih letih pa važna sprememba. TIGR dobi namreč zunanje vodstvo, ki je v Jugoslaviji. Prav tako je tudi KPI prenesla svoje vodstvo v Pariz. TIGR kakor KPI pa imata tudi svoje notranje vodstvo v Italiji sami. Pri ilegalnih gibanjih pride le prevečkrat do tega, da se vodstvo razdeli in posledice so večja ali manjša trenja. Analogno imamo že pri italijanski iredenti (glej na pr. Bruno Coceani, iredenta 1884-1890).

Za naše vprašanje je važen vir publikacije KPI, ki je izhajala v Parizu: «Stato operaio» pod kontrolo članov CK KPI. O TIGR piše ta že 1934 (št. 9 str. 683-687). Očita mu velikosrbsko usmerjenost, da «stoji onstran barikad», a pri vsem tem misli v prvi vrsti na delo vodstva primorske emigracije v Jugoslaviji, za katero je stalo tudi zunanje vodstvo TIGR. Kritika KPI pade po velikih manifestativnih pojavih (Mariborski kongres, zborovanje emigrantov v Grosupljem — o tem tudi «Istra» 1934-VI št. 30, 20. 7. 1934), zadene centralno vodstvo emigracije, medtem ko vemo, da niti vsa posamezna emigrantska društva po Sloveniji, Jugoslaviji niso sledila liniji centralnega vodstva emigracije, prehajale so kot na pr. ljubljanski «Tabor» na progresivne pozicije, ki so z jugoslovenstvom in velikosrbsko politiko Beograda bile v ostrem nasprotju.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 II., Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 503-3-85 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir. — Mali oglasi 40 lir beseda. — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst